

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

**Diplomsko delo
visokošolskega programa**

ZAKON O POLICIJI – NEKOČ IN DANES

Damijan Judež

Ljubljana, december 2009

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo
visokošolskega programa

ZAKON O POLICIJI – NEKOČ IN DANES

Kandidat: Damijan Judež
Številka indeksa: 04021861

Mentor: višji predavatelj mag. Slavko Debelak

Ljubljana, december 2009

POVZETEK

Zakon o policiji je bil sprejet leta 1998 (Zakon o policiji - ZPol (Uradni list RS, št. 49/98 z dne 3.7.1998) ter je temeljni akt policije. Z Zakonom o policiji, ki je začel veljati 18. julija 1998, je policija postala organ v sestavi Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije.

Cilj tovrstne preobrazbe slovenske policije je moderna in po evropskih merilih oblikovana policijska organizacija, ki je sposobna učinkovito odgovoriti na izzive sodobnega življenja in zagotoviti visoko stopnjo varnosti. Policija je pridobila samostojnost, pri čemer ministrstvo določa razvojne, organizacijske, kadrovske in druge temeljne usmeritve za njeno delo, skrbi za njeno finančno poslovanje in investicije ter koordinira in usklajuje policijski informacijski in telekomunikacijski sistem s sistemi drugih državnih organov. Ministrstvo pa tudi usmerja in nadzira izvajanje nalog policije.

Zakon o policiji se je skozi čas spreminjal in dopolnjeval do sprejema Zpol-G (Uradni list RS, št. 42/2009 z dne 05.06.2009), s katerim so policisti pridobili nekatera nova pooblastila.

Ključne besede: opozorilo, ukazi, ugotavljanje identitete, identifikacijski postopek, opraviti prepoznavo po fotografijah, varnostno preverjati osebe, izvajati prikrito evidentiranje ali namensko kontrolo, vabiti, opraviti varnostni pregled, opraviti pregled osebe, prepovedati gibanje, prepovedati približevanje določeni osebi, kraju ali območju, opraviti protiteroristični pregled prostorov, objektov, naprav in območij, prijeti in priversti osebo, pridržati osebo, odrediti strožji policijski nadzor, zaseči predmete, vstopiti v tuje stanovanje in v tuje prostore, uporabiti prevozna in komunikacijska sredstva, uporabiti prisilna sredstva ter uporabiti druga pooblastila, določena v zakonih.

SUMMARY

The Police law was accepted in year 1998 (Zakon o policiji - ZPol (Uradni list RS, št. 49/98 z dne 3.7.1998) and it is the basic act of police. With the Police law, which came into effect on the 18th of June 1998, the police become a body in composition of Ministry for internal affairs.

The main goal of reconstruction of Slovenian police is modern and by European measures formed police organization, which is capable of answering several challenges of modern life and also capable to assure high level of national security. The police gained autonomy at which Ministry determines developmental, organizational, personnel and other basic directions for police work. The Ministry also cares for police financial business, investments and for coordination among police informational and telecommunicational system and system of other state bodies. The Ministry also directs and supervises execution of police tasks.

The Police law was changing and amending a lot during time until the acceptance of Zpol-G (Uradni list RS, št. 42/2009 z dne 05.06.2009), where police officers gained some new discretions.

Keywords: warning, orders, determining of identity, identification procedure, recognition of photographs, person safety check, to do hidden recording or dedicated control, to invite, to do safety examination, to do person examination, to forbid movement, to forbid approaching to determined person, location or range, to do antiterrorist examination of places, facilities, devices and ranges, to arrest and to bring person, to detain person, to order stricter police supervision, to seize items, to enter into somebody's apartment or place, to use transportational and communicational instruments, to use forced instruments and other discretions that are determined by law.

KAZALO

POVZETEK.....	ii
SUMMARY.....	iii
1 UVOD	1
1.1 IZHODIŠČE DIPLOMSKEGA DELA	1
1.2 NAMEN IN CILJI	1
2 ZAKON O POLICIJI – SPREJET LETA 1998 (Zpol)	2
2.1 SPLOŠNE DOLOČBE.....	2
2.2 NALOGE IN ORGANIZACIJA POLICIJE.....	2
2.3 POLICIJSKA POOBLASTILA	2
2.4 ZBIRANJE, VARSTVO IN ZAVAROVANJE PODATKOV	8
2.5 DELOVNA RAZMERJA IN POSEBNOSTI UREDITVE S PODROČJA ZDRAVSTVENEGA, POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA.....	10
2.6 DISCIPLINSKA IN ODŠKODNINSKA ODGOVORNOST	13
2.7 IZOBRAŽEVANJE, IZPOPOLNJEVANJE IN USPOSABLJANJE.....	15
2.8 REZERVNA SESTAVA POLICIJE.....	16
2.9 PRIZNANJA	18
2.10 ZAŠČITA UNIFORME, POLOŽAJNIH OZNAK IN SIMBOLOV.....	18
3 SPREMEMBE ZAKONA SKOZI ČAS	19
3.1 ZAKON O DOPOLNITVAH ZAKONA O POLICIJI (Zpol-A)	19
3.2 ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O POLICIJI (Zpol-B)...	20
3.3 ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O POLICIJI (Zpol-C) ..	27
3.4 ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O POLICIJI (Zpol-D) ..	28
3.5 ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O POLICIJI (Zpol-E)...	28
3.6 ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O POLICIJI (Zpol-F)...	29
4 ZAKON O POLICIJI LETA 2009 (Zpol-UPB7).....	31
4.1 VSEBINA Zpol-UPB7	31
4.2 BISTEVE SPREMEMBE V Zpol-UPB7	32
5 POLICIJSKA POOBLASTILA NEKOČ IN DANES	38
5.1 POLICIJSKA POOBLASTILA LETA 1998.....	38
5.2 POLICIJSKA POOBLASTILA LETA 2009.....	38
6 VARNOSTNI PREGLED	40
6.1 ZAKONSKA PODLAGA	40
6.2 IZVEDBA VARNOSTNEGA PREGLEDA V PRAKSI	42
6.3 VSL SODBA I Kp 1264/2005: VARNOSTNI PREGLED – NEDOVOLJEN DOKAZ	43
7 NOVO POOBLASTILO PREGLED OSEBE	45
7.1 ZAKONSKA PODLAGA	45

7.2 NAMEN POOBLASTILA	46
7.3 POGOJI ZA UPORABO POOBLASTILA.....	46
7.4 OBSEG IN INTENZIVNOST IZVEDBE POOBLASTILA	47
7.5 PREGLED OSEBE IN STVARI	47
7.6 PREGLED PREVOZNEGA SREDSTVA.....	48
7.7 NADZOR NAD IZVAJANJEM POOBLASTILA	48
7.8 ŠTEVILO OPRAVLJENIH PREGLEDOV OSEB V POLICIJSKI UPRAVI LJUBLJANA	49
7.8.1 Pregled po posameznih policijskih postajah.....	49
7.8.2 Skupne ugotovitve	49
8 ZAKLJUČEK.....	52
LITERATURA.....	55
VIRI	56
VIRI Z INTERNETA	57
IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA	58

1 UVOD

1.1 IZHODIŠČE DIPLOMSKEGA DELA

V diplomskem delu bi želel predstaviti Zakon o policiji, in sicer od prvega sprejema Zakona o policiji v letu 1998 - ZPol (Uradni list RS, št. 49/98 z dne 3.7.1998) do sprejema Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji - ZPol-G (Uradni list RS, št. 42/09 z dne 5.6. 2009), kjer je prišlo do nekaterih radikalnih sprememb, med drugim tudi do sprejetja novega policijskega pooblastila *pregled osebe*. Na podlagi slednjega lahko policist iz razlogov javne varnosti z namenom zasega predmetov opravi pregled osebe in stvari, ki jih ima ta pri sebi, če je na podlagi neposredne zaznave policista podana utemeljena verjetnost, da ima oseba pri sebi predmete, ki bi jih bilo v skladu z zakonom treba zaseči.

1.2 NAMEN IN CILJI

Namen in cilji naloge so sledeči:

- analiza Zakona o policiji od leta 1998 do danes;
- spremembe zakona skozi čas ter vpliv sprememb na delovanje policije;
- analiza dveh pooblastil, določenih v Zakonu o policiji, in sicer pooblastila varnostni pregled in pooblastila pregled osebe;
- razlike omenjenih pooblastil in težave pri njihovem razumevanju in izvedbi.

2 ZAKON O POLICIJI – SPREJET LETA 1998 (Zpol)

2.1 SPLOŠNE DOLOČBE

Zakon o policiji ((Zpol), objavljen v Uradnem listu RS, št. 49/98 z dne 3.7.1998) je vseboval 140 členov, in sicer je bil Zakon o policiji sestavljen iz splošnih določb. V njih je navedeno, da je Policija organ v sestavi ministrstva ter razmerje Ministrstva za notranje zadeve do policije.

2.2 NALOGE IN ORGANIZACIJA POLICIJE

V drugem sklopu so opredeljene naloge in organizacija policije. Naloge policije so:

- varovanje življenja, osebne varnosti in premoženja,
- varovanje življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi,
- preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj in prekrškov, odkrivanje in prijemanje storilcev kaznivih dejanj in prekrškov, drugih iskanih oseb ter njihovo izročanje pristojnim organom,
- vzdrževanje javnega reda,
- nadzor in urejanje prometa na javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki so v uporabi za javni promet,
- varovanje državne meje in opravljanje mejne kontrole,
- opravljanje nalog, določenih v predpisih o tujcih,
- varovanje določenih oseb, organov, objektov in okolišev,
- varovanje določenih delovnih mest in tajnosti podatkov državnih organov, če z zakonom ni drugače določeno,
- izvajanje nalog, določenih v tem in drugih zakonih in podzakonskih predpisih.

Prav tako je v drugem delu Zakona o policiji določena sestava policije, vodstvo policije ter način imenovanja in odgovornosti Generalnega direktorja policije ter naloge Generalne policijske uprave. Od 7. člena do 10. člena je uzakonjena Policijska uprava, območje in sedež policijske uprave, katero določi vlada, vodstvo policijske uprave ter naloge policijske uprave. Od 10. člena do 13. člena je opredeljena Policijska postaja, katera je ustanovljena za neposredno opravljanje nalog policije na določenem območju ali za določeno področje dela policijske uprave. Od 13. člena do 29. člena so opredeljene naloge sodelovanja policije do drugih lokalnih in državnih skupnosti in sodelovanje znotraj same policije.

2.3 POLICIJSKA POOBLASTILA

V tretjem sklopu Zakona o policiji so določena policijska pooblastila, določena z Zakonom o policiji in z drugimi zakoni, določena je dolžnost policistov, da ravnajo v

skladu z ustavo in zakoni ter spoštujejo človekove pravice in dolžnosti, opredeljeno je nošenje uniforme ter službenega orožja.

Od 33. člena do 53. člena Zakona o policiji so opisana pooblastila policistov, in sicer imajo policisti pri opravljanju nalog naslednja pooblastila:

Opozorilo - z opozorilom policisti opozarjajo osebe, državne organe, gospodarske družbe, samostojne podjetnike posameznike, organe, organizacije in samoupravne lokalne skupnosti na okoliščine ali ravnanja, ki ogrožajo življenje, osebno varnost ali premoženje ljudi, kot tudi na splošno nevarnost.

Ukaz - z ukazom policisti dajejo posameznikom, državnim organom, gospodarskim družbam, samostojnim podjetnikom posameznikom, organom, organizacijam in skupnostim navodila in zahteve za ukrepe in dejavnosti, ki jih mora kdo storiti ali opustiti, da bi se zavarovalo življenje ljudi, varovalo premoženje pred uničenjem, poškodovanjem, tatvino in drugimi oblikami škodljivega ravnanja, zagotovila varnost prometa, preprečili neredi, nemiri in druge podobne kršitve javnega reda ali odvrnile škodljive posledice naravnih in drugih nesreč, v skladu z odločitvami organov, pristojnih za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami. Ukaz je dovoljeno dajati le za ukrepe in dejavnosti, od katerih je neposredno odvisno uspešno opravljanje nalog policije, in za toliko časa, kolikor je potrebno, da so te naloge opravljene.

Ugotavljanje identitete in identifikacijski postopek - policisti lahko ugotavljajo identiteto osebe, ki s svojim obnašanjem, ravnanjem, videzom ali zadrževanjem na določenem kraju ali ob določenem času vzbuja sum, da bo izvršila, izvršuje ali je izvršila prekršek ali kaznivo dejanje, ter osebe, nad katero izvajajo pooblastila iz 41. člena tega zakona.

Policisti lahko ugotavljajo identiteto osebe in posredujejo njene podatke tudi na upravičeno zahtevo uradnih oseb državnih organov ter subjektov z javnimi pooblastili.

Policisti lahko ugotavljajo identiteto osebe tudi na upravičeno zahtevo druge osebe. Policisti smejo vzeti prstne odtise osebe, katere identitete ni mogoče ugotoviti na drug način.

Osebo iz prejšnjega odstavka lahko policisti tudi fotografirajo, zabeležijo njen osebni opis fotografije te in pogrešane osebe pa lahko tudi objavijo.

Varnostno preverjanje oseb - policisti lahko zaradi varovanja določenih oseb, organov, objektov, okolišev, delovnih mest, in tajnih podatkov ter v drugih primerih, določenih v zakonu, varnostno preverjajo osebe.

Varnostno preverjanje oseb je ugotavljanje morebitnih varnostnih zadržkov za delo osebe pri varovani osebi, v varovanem organu, objektu ali v okolišu, na določenem delovnem mestu, pri obravnavanju tajnih podatkov ali v drugih primerih, določenih z

zakonom.

Varnostno preverjanje osebe se izvaja z njeno pisno privolitvijo.

Vlada izda predpis o varovanju določenih oseb, organov, objektov in okolišev, predpis o varovanju določenih delovnih mest in tajnih podatkov državnih organov ter predpis o kriterijih in načinu izvajanja varnostnega preverjanja oseb.

Vabilo - policisti lahko vabijo v uradne prostore osebe, ki bi lahko dale koristne podatke za izvrševanje nalog, določenih z zakonom.

Pisno vabilo mora vsebovati ime in priimek vabljenega osebe, čas, kraj in razlog, zaradi katerega je vabljen in v kakšni vlogi ter opozorilo, da bo prisilno privedena, če se vabilu ne bo odzvala.

Policisti lahko vabijo osebo tudi ustno, pri čemer ji morajo sporočiti razlog, zaradi katerega je vabljen in jo opozoriti na možnost prisilne privedbe.

Varnostni pregled - pri opravljanju nalog, določenih z zakonom, lahko policisti v primerih, ko obstaja verjetnost napada ali samopoškodovanja s strani določene osebe, opravijo varnostni pregled te osebe.

Varnostni pregled obsega pregled osebe, njenih stvari in prevoznega sredstva, pri čemer se ugotavlja, ali je ta oseba oborožena in ali ima pri sebi oziroma s sabo druge nevarne predmete.

Varnostni pregled se opravlja neposredno ali s tehničnimi sredstvi.

Prepoved gibanja - če je mogoče pričakovati, da bo na določenem območju ali v določenem objektu prišlo do ogrožanja življenja ali osebne varnosti ljudi, do ogrožanja premoženja večje vrednosti oziroma je do tega že prišlo, ali iz razlogov zagotavljanja varnosti določenih oseb ali objektov, smejo policisti izprazniti to območje ali objekt, prepovedati dostop, ga pregledati in omejiti gibanje v njegovi neposredni bližini.

Protiteroristični pregled prostorov, objektov, naprav in območij - policisti opravijo protiteroristični pregled prostorov, objektov, naprav in območij zaradi zagotavljanja splošne varnosti ljudi in premoženja v določenih prostorih, objektih, napravah, na določenih območjih in v prometu zaradi zagotavljanja varnosti določenih oseb, objektov in tajnih podatkov ali zaradi varnosti javnih shodov in prireditev.

Protiteroristični pregled obsega protibombni, kemijsko-bakteriološko-radiološki in protiprisluškovalni pregled.

Če je mogoče pričakovati, da bo v določenem prostoru, objektu, napravi, na območju ali v prometu prišlo do ogrožanja splošne varnosti ljudi ali premoženja s posebno nevarnimi sredstvi ali napravami, oziroma je do tega že prišlo, smejo policisti prostor, objekt, območje ali prevozno sredstvo izprazniti, prepovedati dostop do njih in jih neposredno ali s tehničnimi sredstvi preiskati. V teh primerih lahko policisti opravijo tudi varnostni pregled.

Prijetje in privedba osebe - s prijettjem policisti začasno omejjijo gibanje določeni osebi z namenom, da jo privedejo, jo pridržijo ali opravijo kakšno drugo dejanje, določeno z zakonom.

Če je prijeta vojaška oseba, je potrebno o tem nemudoma obvestiti vojaško policijo. Prijetje obsega tudi varnostni pregled.

S privedbo policisti privedejo osebo v svoje uradne prostore, v uradne prostore drugega organa ali na določen kraj.

Privedba se lahko opravi na podlagi odredbe pristojnega organa. Brez odredbe se lahko privedba opravi v primerih iz 37. členu, če gre za že prijeto osebo, ali v drugih primerih, določenih z zakonom.

Pred privedbo policisti osebo seznanijo z razlogi privedbe in jo opozorijo na posledice, če se bo privedbi upirala ali skušala pobegniti. Če se oseba privedbi upira, jo policisti privedejo prisilno.

Pridržanje osebe - policisti pridržijo osebo, ki moti ali ogroža javni red, če javnega reda ne morejo drugače vzpostaviti oziroma če ogrožanja ne morejo drugače odvrniti. Pridržanje sme trajati največ 24 ur.

Osebo, ki so jo izročili tuji varnostni organi in jo je potrebno izročiti pristojnemu organu, se sme pridržati največ 48 ur.

Pridržanje se odredi z odločbo, ki mora biti izdana in vročena pridržani osebi v roku 6 ur od odvzema prostosti. Pridržana oseba ima, dokler traja pridržanje, pravico do pritožbe zoper odločbo o pridržanju. O pritožbi mora odločiti pristojno okrožno sodišče v roku 48 ur.

Pritožba ne zadržuje izvršitve pridržanja. Pridržanje se odpravi takoj, ko prenehajo razlogi zanj. Če je pridržana vojaška oseba, je o tem treba nemudoma obvestiti vojaško policijo.

Ob prijettju mora biti oseba v njenem materinem jeziku ali jeziku, ki ga razume, obveščena, da ji je odvzeta prostost in o razlogih za odvzem prostosti. Takoj mora biti poučena, da ni dolžna ničesar izjaviti, da ima pravico do takojšnje pravne pomoči zagovornika, ki si ga svobodno izbere, in o tem, da je policist na njeno zahtevo dolžan o odvzemu prostosti obvestiti njene najbližje.

Policist mora odložiti vsa nadaljnja dejanja do prihoda zagovornika, vendar najdlje za dve uri od tedaj, ko je bila osebi dana možnost, da obvesti zagovornika. Policist lahko takoj privede ali pridrži osebo oziroma opravi kakšno drugo dejanje, določeno z zakonom, če bi odlaganje onemogočilo ali otežilo izvršitev naloge.

Odreditev strožjega policijskega nadzora - tujcu, ki mu ni dovoljen vstop v državo ali mu je bil izrečen izgon oziroma odstranitev iz države, vendar ga ni mogoče takoj odstraniti, se sme v skladu z zakonom odrediti bivanje pod strožjim policijskim nadzorom v objektu, določenem za ta namen, za čas, ki je nujno potreben za njegovo odstranitev iz države.

Zasega predmetov, vstop v tuje stanovanje in v tuje prostore - policisti zasežejo predmete na podlagi odredbe pristojnega organa ali iz razlogov, določenih z zakonom.

Policisti pri opravljanju drugih nalog, določenih z zakonom, zasežejo predmete, namenjene za napad ali samopoškodovanje, kakor tudi predmete, s katerimi se lahko huje ogrozi javni red ali splošna varnost ljudi ali premoženja, ali predmete, ki so bili uporabljeni, pridobljeni oziroma so nastali s prekrškom ali kaznivim dejanjem. Predmete iz tega odstavka so policisti dolžni izročiti pristojnemu organu. V primeru, da zoper osebo, ki so ji bili predmeti zaseženi, ni bil uveden postopek pred pristojnim organom, je treba predmete osebi vrniti, razen če gre za nevarne predmete.

Policisti lahko brez odločbe sodišča vstopijo v tuje stanovanje in druge prostore, če je to potrebno zaradi preprečitve samomora, če se preverjajo okoliščine, ki kažejo na smrt določene osebe v tem prostoru, ali če gre za preprečitev konkretne nevarnosti za ljudi in premoženje.

Uporaba prevoznih in komunikacijskih sredstev - če morajo prijeti storilca kaznivega dejanja ali prepeljati v najbližji zdravstveni zavod osebo, ki potrebuje nujno zdravniško pomoč, ali opraviti drugo nujno nalogo, imajo policisti, ki tega ne morejo storiti drugače, pravico uporabiti najbližje dosegljivo prevozno sredstvo ali sredstvo za zvezo, razen sredstev slovenske vojske.

Lastnik sredstva iz prejšnjega odstavka ima pravico do povračila stroškov in morebitne škode, ki mu je bila povzročena z uporabo.

Pri opravljanju svojih nalog imajo policisti pravico do brezplačnega prevoza s sredstvi javnega prometa in pravice iz obveznega zavarovanja potnikov v javnem prometu.

Uporabiti tajne policijske ukrepe. Policisti lahko uporabijo naslednje tajne policijske ukrepe:

- tajno opazovanje in sledenje z uporabo tehničnih sredstev za dokumentiranje,
- tajno policijsko delovanje,
- tajno policijsko sodelovanje,
- prirejene listine in identifikacijske oznake.

Uporabo ukrepov iz prejšnjega odstavka odobri generalni direktor policije oziroma njegov namestnik, razen takrat, ko policisti oziroma druge osebe pri izvajanju tajnega policijskega delovanja oziroma sodelovanja uporabijo prirejene listine ali identifikacijske oznake. V tem primeru izda dovoljenje pristojni državni tožilec. Odobritev mora biti pisna in mora vsebovati podatke o osebi, zoper katero se izvaja ukrep, opis dejanja, način, obseg, trajanje ukrepov in utemeljitev razlogov.

Izvajanje ukrepov iz prvega odstavka 49. člena lahko traja največ tri mesece, iz tehtnih razlogov pa se lahko njihovo trajanje podaljša za tri mesece. Za vsako podaljšanje se mora izdati pisna odobritev z obrazloženimi razlogi za podaljšanje.

Z izvajanjem ukrepov je potrebno prenehati takoj, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih so bili uvedeni.

Če so bili ukrepi iz prvega odstavka 49. člena izvršeni v nasprotju z določbami drugega ali tretjega odstavka 49. člena, sodišče svoje odločitve ne sme opreti na tako pridobljene podatke, sporočila, posnetke ali dokazila.

Če šest mesecev po koncu izvajanja ukrepov iz tega 49. člena ni podana kazenska ovadba, morajo ne glede na določbe 62., 63. in 64. člena biti vsi, na podlagi 49. člena zbrani podatki, uničeni, o čemer mora biti oseba, na katero se nanašajo podatki, seznanjena.

Izjemoma se sme rok iz prejšnjega odstavka podaljšati za čas, dokler trajajo razlogi iz 159. člena zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 63/94).

Od 50. člena do 53. člena Zakona o policiji so določena prisilna sredstva, katera imajo policisti pri upravljanju nalog pravico uporabiti. Prisilna sredstva so naslednja:

- sredstva za vklepanje in vezanje,
- plinski razpršilec, fizična sila,
- palica,
- plinska in druga sredstva za pasivizacijo,
- vodni curek,
- konjenica,
- posebna motorna vozila,
- službeni pes,
- sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev,
- strelno orožje.

Za uporabo prisilnih sredstev gre le takrat, kadar policisti pri opravljanju nalog policije uporabijo katero od sredstev iz prejšnjega odstavka za neposredno delovanje na osebe.

Policisti lahko uporabijo prisilna sredstva, če drugače ne morejo obvladati upiranja osebe, ki ne izpolnjuje zakonitih ukazov ali moti javni red, osebe, ki jo je treba prijeti,

privedi ali ji odvzeti prostost, če je potrebno vzpostaviti javni red, ki je huje ali množično kršen, in v primerih, ko morajo odvrniti napad na osebe ali objekte, ki jih varujejo, ali napad nase.

Policisti smejo uporabiti le tisto prisilno sredstvo, s katerim opravijo nalogo z najmanjšimi škodljivimi posledicami za osebo, proti kateri ga uporabijo. Pri uporabi prisilnih sredstev morajo policisti spoštovati človekovo osebnost in njegovo dostojanstvo.

Policisti morajo prenehati uporabljati prisilno sredstvo takoj, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih je bilo uporabljeno.

Pri opravljanju nalog sme policist uporabiti strelno orožje samo, če ne more drugače:

- zavarovati življenja ljudi,
- preprečiti bega osebi, ki je zalotena pri kaznivem dejanju, za katero je po zakonu mogoče izreči kazen zapora 8 let ali več,
- preprečiti bega osebi, ki ji je odvzeta prostost ali osebi, za katero je izdan nalog za odvzem prostosti, ker je storila kaznivo dejanje iz prejšnje alineje, če je v nalogu za prijetje, privedbo oziroma spremljanje osebe izrecno določeno, da sme policist uporabiti strelno orožje, če bi taka oseba poskušala pobegniti,
- odvrniti napada na varovano osebo ali varovani objekt,
- odvrniti od sebe neposrednega protipravnega napada, s katerim je ogroženo njegovo življenje.

Preden policist uporabi strelno orožje, mora, kadar okoliščine to dopuščajo, osebo, zoper katero naj bi uporabil strelno orožje, opozoriti s klicem: "Stoj, policija, streljal bom!" in z opozorilnim strelom.

Pri neposrednem opravljanju nalog policije na vodah imajo policisti pravico:

- preveriti zastavo plovila, ustaviti plovilo, ga pregledati in preiskati, pregledati listine plovila, članov posadke in potnikov, uporabiti druga policijska pooblastila, če je to potrebno.

Policisti smejo zasledovati, zajeti in odpeljati k pristojnemu organu plovilo in člane posadke, če obstaja sum, da so bili kršeni predpisi Republike Slovenije, mednarodne pogodbe ali pravila mednarodnega prava.

2.4 ZBIRANJE, VARSTVO IN ZAVAROVANJE PODATKOV

Od 54. člena do 64. člena Zakona o policiji je določeno, katere podatke lahko policija zbira zaradi opravljanja z zakonom določenih nalog. Policija lahko zbira naslednje podatke:

- ime in priimek, rojstne podatke (dan, mesec, leto, kraj), naslov stalnega in/ali začasnega prebivališča, državljanstvo,
- evidenca ovadenih oseb in kaznivih dejanj: vzdevek ali lažno ime, spol, osebni opis, narodnost ovadene osebe, njene družinske in premoženjske razmere, šolsko izobrazbo, poklic in zaposlitev, osebne podatke oškodovancev ter podatke o kaznivem dejanju (vrsta, kraj, čas, način, motiv, opis predmetov kaznivega dejanja, škoda in druge okoliščine izvršitve),
- evidenca kršiteljev in prekrškov: poklic in zaposlitev storilca, za odgovorno osebo pravne osebe delovno mesto, ki ga zaseda, osebne podatke oškodovancev ter podatke o prekršku (vrsta, kraj, čas, način storitve, motiv, udeleženci in škoda),
- evidenca iskanih oseb: vzdevek ali lažno ime iskane osebe, njene družinske in premoženjske razmere, šolsko izobrazbo, poklic in zaposlitev,
- evidenca identifikacij: razlog, kraj, čas in prevozno sredstvo osebe, katere identiteta je bila ugotavljana ter druge okoliščine ugotavljanja identitete,
- evidenca zaznav kaznivih dejanj: vzdevek ali lažno ime, spol, narodnost osumljenca, občina rojstva, osebni podatki oškodovancev ter podatki o kaznivem dejanju (vrsta, kraj, čas, način, motiv, opis predmetov kaznivega dejanja, škoda in druge okoliščine izvršitve),
- evidenca operativnih informacij: vrsta, kraj, čas, način storitve, sredstva, motiv, udeleženci, škoda, okoliščine izvršitve dejanja,
- evidenca oseb, zoper katere so bila izvedena pooblastila iz 49. člena: vzdevek ali lažno ime osebe, njene družinske in premoženjske razmere, šolska izobrazba, poklic in zaposlitev, številko pisne odobritve generalnega direktorja policije ali osebe, ki jo on pooblasti ter podatke o načinu, obsegu in trajanju ukrepov,
- evidenca daktiloskopiranih in fotografiranih oseb: vzdevek ali lažno ime iskane osebe, njene družinske in premoženjske razmere, šolsko izobrazbo, poklic in zaposlitev, prstne odtise in odtise dlani, tropozno fotografijo ter kraj, čas in razlog daktiloskopiranja ali fotografiranja,
- evidenca DNK preiskav: genotip,
- evidenca dogodkov: podatke o dogodku (vrsta, kraj, čas, udeleženci, škoda in druge okoliščine),
- evidenca pridržanih oseb: podatke o pridržanju (kraj, čas in razlog pridržanja),
- evidenca varnostno preverjenih oseb: šolska izobrazba, poklic, zaposlitev, predkaznovanost preverjene osebe in razlogi, zaradi katerih je bila preverba opravljena in ugotovitve preverjanja,
- evidenca pritožb: podatke o policistu, zoper katerega je bila dana pritožba, pritožnikove podatke, podatke o ukrepu, ravnanju ali postopku policije, ki je predmet pritožbe,
- evidenca uporabe prisilnih sredstev: podatke o policistu, ki je uporabil prisilno sredstvo, identifikacijske podatke osebe, zoper katero je bilo uporabljeno prisilno sredstvo, podatke o dogodku, v katerem je bilo uporabljeno prisilno sredstvo, ocena uporabe prisilnega sredstva, revizija ocene uporabe prisilnega sredstva.

2.5 DELOVNA RAZMERJA IN POSEBNOSTI UREDITVE S PODROČJA ZDRAVSTVENEGA, POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Od 65. člena do 100. člena so v Zakonu o policiji določena delovna in druga razmerja za delavce Policije.

Za delavce policije se uporabljajo splošni in posebni predpisi, ki urejajo delovna razmerja, zdravstveno, pokojninsko in invalidsko zavarovanje delavcev, če s tem zakonom ni določeno drugače. Delavci policije so policisti in drugi delavci zaposleni v policiji.

Policisti so uniformirani ali neuniformirani delavci policije, ki opravljajo naloge policije in imajo pravico in dolžnost izvrševati policijska pooblastila.

Za poklic policista se zahteva najmanj srednja strokovna izobrazba. Poklic policista se določi z nomenklaturo poklicev, ki je podlaga za oblikovanje izobraževalnih programov.

Policisti imajo službeno izkaznico, s katero izkazujejo pooblaščenost za izvajanje policijskih pooblastil. Službeno izkaznico izda generalni direktor policije. Obrazec službene izkaznice in postopek za njeno izdajo predpiše minister.

Delovno razmerje za opravljanje nalog v policiji lahko sklene oseba, ki poleg pogojev, določenih v predpisih, ki urejajo sklenitev delovnega razmerja delavcev v državnih organih, izpolnjuje še naslednje pogoje:

- ima ustrezne psihofizične sposobnosti,
- ni bila pravnomočno obsojena zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in ni bila obsojena na nepogojno kazen zapora v trajanju več kot tri mesece,
- ni v kazenskem postopku zaradi kaznivega dejanja iz prejšnje alinee,
- ima odslužen vojaški rok,
- praviloma ni starejša od 30 let,
- je državljan Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji.

Generalni direktor policije lahko z odločbo odvzame policistu pravico izvajati policijska pooblastila:

- če slednji uporabi policijska pooblastila v nasprotju s predpisi,
- če ne ravna v skladu z določbo četrtega odstavka 30. člena tega zakona,
- če tretjič ne opravi preizkusa iz prejšnjega člena,
- če opravlja dela iz 83. člena tega zakona.

Generalni direktor policije z odločbo odvzame policistu pravico izvajati policijska pooblastila, če ugotovi, da je policist član politične stranke.

Zoper odločbo iz prvega in drugega odstavka 72. člena je dopustna pritožba. O pritožbi odloča minister.

Delavca iz prvega in drugega odstavka 72. člena generalni direktor policije razporedi na drugo delovno mesto, ustrezno njegovi strokovni izobrazbi. Odločba o razporeditvi je dokončna.

Delavcu iz prvega in drugega odstavka tega 72. člena se odvzame službena izkaznica, orožje in uniforma.

Policija zagotovi pravno pomoč policistu, zoper katerega je uveden kazenski ali odškodninski postopek zaradi opravljanja uradnih nalog, ki jih je po oceni policije opravil v skladu s predpisi. Oceno poda komisija, ki jo imenuje generalni direktor policije za generalno policijsko upravo ali direktor policijske uprave za policijsko upravo.

Za začasno ali občasno opravljanje zadev urejanja prometa na javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki so dane v uporabo za cestni promet ter zadev na mejnih prehodih, se lahko sklene pogodba z osebo, ki je dopolnila 18 let starosti in izpolnjuje pogoje iz 67. člena tega zakona, razen pogoja odsluženega vojaškega roka.

Kandidatu, s katerim ni bilo sklenjeno delovno razmerje, policija ni dolžna sporočiti razlogov za svojo odločitev.

Zaradi nemotenega opravljanja nalog policije lahko generalni direktor policije začasno razporedi ali napoti policista na delo na določeno območje ali področje dela, vendar največ za šest mesecev. Zaradi nemotenega opravljanja nalog policije lahko direktor policijske uprave začasno napoti policista iz ene v drugo organizacijsko enoto na območju policijske uprave, vendar največ za šest mesecev. Odločba o začasni razporeditvi oziroma napotitvi mora biti policistu vročena najmanj sedem dni pred nastopom dela. Odločba je dokončna.

V primerih, ko je policist po službeni potrebi razporejen na nižje vrednoteno delovno mesto, obdrži količnik za izračun plače, ki ga je imel na prejšnjem delovnem mestu.

Policist, ki je razporejen ali napoten po službeni potrebi, ima pravico do prevoznih stroškov ali do nadomestila stroškov za ločeno življenje in selitvenih stroškov, če se preseli. Policistu, ki je razporejen ali napoten po službeni potrebi in se preseli, policija zagotovi ustrezno nastanitev.

Policist je lahko zaradi varovanja določenih oseb in objektov začasno razporejen na delo v drug državni organ. Policist, ki je v tem času v delovnem razmerju v drugem državnem organu, je za svoje delo odgovoren predstojniku tega organa. V času začasne razporeditve ima pravice in obveznosti, ki izhajajo iz tega zakona, v obsegu, ki je določen v sporazumu med državnim organom, kamor je policist začasno razporejen, in policijo.

Po izteku začasne razporeditve ima policist pravico vrniti se na delo v policijo na delovno mesto, ustrezno njegovi strokovni izobrazbi.

Delavci policije so dolžni opravljati delo v posebnih delovnih pogojih, kadar je to potrebno za izvajanje z zakonom določenih nalog. Posebni delovni pogoji so:

- delo v neenakomernem delovnem času,
- delo v izmenah,
- delo ob sobotah, nedeljah, praznikih in drugih dela prostih dnevih,
- delo preko polnega delovnega časa,
- popoldansko in nočno delo,
- pripravljenost za delo v delovnih prostorih, na določenem kraju ali doma,
- delo v deljenem delovnem času.

Delo v neenakomernem delovnem času oziroma v izmenah vključuje opravljanje delovne obveznosti ob sobotah, nedeljah, praznikih in drugih dela prostih dnevih ter delo v popoldanskem in nočnem času s prerazporeditvijo delovnega časa v okviru določene redne mesečne oziroma letne delovne obveznosti. Delovna mesta, na katerih poteka delo v skladu s prejšnjim odstavkom, se določijo v aktu o sistemizaciji delovnih mest. Druge oblike dela v posebnih pogojih se odredijo, če to terjajo varnostne razmere oziroma če je samo tako mogoče opraviti določene naloge, ki jih ni mogoče odlagati, ali pa morajo biti naloge opravljene v določenem roku. Generalni direktor policije določi primere, v katerih je dovoljeno odrediti delo iz prejšnjega odstavka, in osebe, ki ga lahko odredijo.

Pripravljenost za delo je poseben delovni pogoj, pri katerem mora biti delavec policije v pripravljenosti za delo na delovnem mestu, na določenem kraju ali na domu. Pripravljenost za delo se ne šteje v število ur delovne obveznosti. Če delavec policije med pripravljenostjo za delo dela, se to število ur šteje v število ur delovne obveznosti delavca policije. V primeru, ko število opravljenih delovnih ur delavca policije presega število ur njegove mesečne oziroma letne delovne obveznosti, se razlika ur šteje kot delo preko polnega delovnega časa.

Policist ne sme opravljati dela, ki bi ga oviralo pri opravljanju policijskih nalog. Dela, ki jih policist ne sme opravljati, določi minister. Za vrednotenje posebnih prepovedi in omejitev iz 83. člena vlada določi povečanje osnovne plače policistov.

Naloge, ki so jih policisti dolžni med stavko opravljati, so naslednje:

- varovanje življenja, osebne varnosti ljudi in premoženja,
- preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj,
- odkrivanje in prijemanje storilcev kaznivih dejanj in drugih iskanih oseb in njihovo izročanje pristojnim organom,
- varovanje določenih oseb, organov, objektov, okolišev, delovnih mest in tajnosti podatkov državnih organov,
- vzdrževanje javnega reda,
- nadzor in urejanje prometa na javnih cestah,

- varovanje državne meje in opravljanje mejne kontrole,
- opravljanje nalog, določenih v predpisih o tujcih.

Delavec policije, ki ima najmanj 30 (moški) oziroma 25 (ženska) let pokojninske delovne dobe, od tega najmanj 15 let s statusom pooblaščenega uradne osebe po zakonu o notranjih zadevah, oziroma s statusom policista in dopolni najmanj 45 (moški) oziroma 40 (ženska) let starosti, ima v roku šestih mesecev po vložitvi zahteve pravico do upokojitve. Pokojnina se mu odmeri v višini 65 % pokojninske osnove. Za vsako leto pokojninske dobe nad 30 let (moški) oziroma 25 let (ženska) se mu pokojnina poveča za 2 % pokojninske osnove, vendar največ do 85 % pokojninske osnove.

Za policista, ki pri opravljanju svojega dela izgubi življenje, poravna policija stroške pogreba v kraju, ki ga določijo svojci. V primeru iz prejšnjega odstavka ima družina oziroma zakonec policista pravico do enkratne denarne pomoči, in sicer najmanj v višini skupnega zneska plač, ki jih je v zadnjih šestih mesecih prejel pokojni policist ter največ v višini skupnega zneska zadnjih desetih prejetih plač. O višini enkratne denarne pomoči odloča generalni direktor policije. Denarna pomoč se izplača poleg odpravnine.

Policist prejema med začasno zadržanostjo zaradi bolezni, nesreče pri delu in v drugih primerih, določenih s predpisi o zdravstvenem varstvu, razen v primerih začasne zadržanosti zaradi nesreče izven dela ali zaradi nege družinskega člana, ko prejema nadomestilo plače po splošnih predpisih, nadomestilo plače v višini plače za polni delovni čas brez dodatkov za delo v posebnih pogojih.

Policistom, ki obvladajo posebna znanja in veščine, za katere se še dodatno usposablajo in jih potrebujejo pri opravljanju policijskih nalog in policistom, ki opravljajo posebno nevarne naloge, pripadajo dodatki za posebna znanja in veščine ter za nevarnost. Minister določi vrsto posebnih znanj in veščin ter nalog iz prejšnjega odstavka. Povišanje osnovne plače za posamezna delovna mesta določi minister v aktu o sistemizaciji delovnih mest.

Za posamezna delovna mesta, ki zahtevajo specifična strokovna znanja ali posebno izurjenost in so posebnega pomena za učinkovito delovanje policije, lahko vlada na predlog ministra izjemoma določi višji količnik, kot ga določa splošni predpis.

2.6 DISCIPLINSKA IN ODŠKODNINSKA ODGOVORNOST

Od 95. člena do 100. člena je v Zakonu o policiji določena odškodninska in disciplinska odgovornost delavca policije.

Delavec policije je lahko začasno odstranjen z dela ali z delovnega mesta, če ga zalotijo pri hujši kršitvi delovnih obveznosti in dolžnosti ali če je zoper njega uveden

kazenski postopek za kazniva dejanja, navedena v 67. členu tega zakona ali se zahteva uvedba postopka zaradi hujše kršitve delovnih obveznosti in dolžnosti, za katero se lahko izreče ukrep prenehanja delovnega razmerja. O začasni odstranitvi z dela ali z delovnega mesta odloči generalni direktor policije ali delavec, ki ga on pooblasti. Policistu, ki je začasno odstranjen z dela ali z delovnega mesta, se med trajanjem začasne odstranitve z dela ali z delovnega mesta odvzameta službena izkaznica in orožje.

Disciplinski postopek je javen. Organ, ki vodi postopek, lahko odloči, da poteka disciplinski postopek brez navzočnosti javnosti, kadar se v postopku obravnavajo zadeve, ki pomenijo državno, uradno ali drugo tajnost.

O disciplinski odgovornosti delavcev policije na prvi stopnji odloča:

- generalni direktor policije ali delavec, ki ga on pooblasti za delavce generalne policijske uprave,
- direktor policijske uprave ali delavec, ki ga on pooblasti za delavce policijske uprave in policijskih postaj.

Zoper odločitev iz prejšnjega odstavka ima delavec policije pravico do ugovora na disciplinsko komisijo v osmih dneh od dneva vročitve odločbe. Disciplinsko komisijo imenuje minister in ima deset članov. Komisija odloča v senatu treh članov, od katerih je eden zunanji član.

Lažje kršitve delovnih obveznosti in dolžnosti delavcev policije so poleg kršitev, navedenih v splošnih predpisih, ki veljajo za delavce v državnih organih, še naslednje kršitve:

- nepravilen in nevljuden odnos do drugih delavcev policije,
- nepravočasno, nevestno ali malomarno opravljanje dela brez hujših posledic,
- nepravilno in malomarno nošenje uniforme in drugih uradnih označb ali drugo obnašanje, ki škoduje ugledu policije,
- oteževanje ali motenje dela drugih delavcev.

Za kršitve iz prejšnjega odstavka se lahko izreče javni opomin ali denarna kazen.

Hujše kršitve delovnih obveznosti in dolžnosti delavca policije so poleg kršitev, navedenih v splošnih predpisih, ki veljajo za delavce v državnih organih, še naslednje kršitve:

- neopravičen izostanek z dela, če to povzroči hujše posledice za delo policije,
- nezakonita pridobitev premoženjske ali nepremoženjske koristi zase ali za drugega ter sprejemanje daril in drugih ugodnosti v zvezi z delom,
- prihod na delo v vinjenem stanju ali uživanje alkohola oziroma drugega narkotičnega sredstva med delom, ki zmanjšuje zmožnost za delo,

- opustitev dejanja ali dejanje, storjeno pod vplivom alkohola oziroma drugega narkotičnega sredstva, ki zmanjšuje zmožnost za delo in škoduje ugledu policije,
- odklonitev preizkusa alkoholiziranosti ali strokovnega pregleda, s katerim se ugotavlja prisotnost alkohola oziroma drugega narkotičnega sredstva, ki zmanjšuje zmožnost za delo,
- vsako dejanje, ki ima znake katerega od kaznivih dejanj iz druge alineje prvega odstavka 67. člena tega zakona ali hujše kršitve predpisov o javnem redu,
- dejanje ali obnašanje, ki škoduje ugledu policije,
- povzročanje pretepa ali nereda v delovnem času ali v delovnem okolju.

Za kršitve iz prejšnjega odstavka se lahko izreče ukrep prenehanja delovnega razmerja.

Prisotnost alkohola oziroma drugega narkotičnega sredstva, ki zmanjšuje zmožnost za delo, se ugotavlja z alkotestom ali s strokovnim pregledom.

Delavec policije je odškodninsko odgovoren za škodo, ki jo je pri delu oziroma v zvezi z delom povzročil policiji ali komu drugemu namenoma ali iz hude malomarnosti. Odškodninsko odgovornost delavca policije ugotovi posebna komisija, ki jo imenuje generalni direktor oziroma delavec, ki ga on pooblasti. Dokončna odločba o delavčevi odgovornosti za nastalo škodo in o obveznosti povrnitve je izvršilni naslov.

2.7 IZOBRAŽEVANJE, IZPOPOLNJEVANJE IN USPOSABLJANJE

Od 101. člena do 112. člena Zakona o policiji je urejeno izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje v policiji.

Generalna policijska uprava skrbi za načrtovanje in izvajanje izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja za potrebe policije.

Za izobraževanje se smiselno uporabljajo določbe šolske zakonodaje, če ni s tem zakonom ali ustanovitvenim aktom šole določeno drugače.

Izobraževanje poteka po javno veljavnih izobraževalnih programih za pridobitev srednje in višje strokovne izobrazbe ter po programih poklicnega izpopolnjevanja in usposabljanja, prekvalifikacije in specializacije. V domu srednje strokovne šole se izvaja tudi vzgojni program.

Izobraževanje po prvem odstavku 103. člena opravljata srednja strokovna šola in višja strokovna šola.

Šoli iz 104. Člena ustanovi vlada na predlog ministra z ustanovitvenim aktom. Šoli sta organizacijski enoti generalne policijske uprave. Šoli imata organe v skladu z

zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. Pristojnosti organov se določijo v ustanovitvenem aktu.

Izobraževalne programe šol sprejme minister, potem ko Strokovni svet Republike Slovenije za poklicno izobraževanje ugotovi enakovreden izobrazbeni standard. Izobraževalni programi pridobijo javno veljavnost z dnem objave v posebni publikaciji.

Kandidati za vpis v posamezno šolo morajo, poleg pogojev, določenih s predpisi s področja šolstva, izpolnjevati tudi pogoje, ki jih predpiše generalni direktor policije v soglasju z ministrom.

Izpopolnjevanje in usposabljanje policistov lahko izvajajo tudi druge organizacijske enote policije po programih, ki jih predpiše generalni direktor policije. Delavci policije se vključujejo tudi v druge organizirane oblike izobraževanja, ki jih izvajajo zunanje ustanove.

Generalna policijska uprava s kandidati za izobraževanje sklene pogodbo, v kateri se določijo medsebojne pravice in obveznosti. Medsebojne pravice in obveznosti z udeleženci izpopolnjevanja in usposabljanja se določijo z odločbo o napotitvi. Nadzor nad izvajanjem izobraževanja izvaja šolska inšpekcija.

2.8 REZERVNA SESTAVA POLICIJE

Od 113. člena do 125. člena Zakona o Policiji je urejena rezervna sestava Policije.

V rezervno sestavo policije so na podlagi delovne dolžnosti razporejeni državljani, ki so usposobljeni za izvajanje nalog policije. Pomožni policisti so osebe na osnovnem usposabljanju in osebe, razporejene v rezervno sestavo policije. Za izvajanje določenih nalog policije se lahko razporedijo sredstva in oprema na podlagi materialne dolžnosti. Pojma delovna dolžnost in materialna dolžnost imata enak pomen kot v Zakonu o obrambi (Uradni list RS, št. 82/94, 44/97 in 87/97).

V rezervno sestavo policije so lahko razporejeni državljani, ki izpolnjujejo pogoje iz 67. člena tega zakona in imajo najmanj štiriletno srednješolsko izobrazbo.

Usposabljanje za opravljanje nalog v rezervni sestavi policije je osnovno, nadaljevalno in dopolnilno. Izbira kandidatov za osnovno usposabljanje se opravi med naborom v skladu z zakonom. Dolžina osnovnega usposabljanja ne sme biti krajša od dolžine vojaškega roka, določene z zakonom.

Pomožni policisti, ki so uspešno opravili osnovno usposabljanje, se praviloma razporedijo v rezervno sestavo policije. Med osnovnim usposabljanjem pomožni policisti ne morejo samostojno izvajati policijskih pooblastil. Nadaljevalna in

dopolnilna usposabljanja se organizirajo za pomožne policiste, ki so razporejeni v rezervno sestavo. Inšpekcijo nad izvajanjem usposabljanja izvaja policija.

Pomožni policisti imajo med osnovnim usposabljanjem pravice in dolžnosti kot vojaški obvezniki med služenjem vojaškega roka, med nadaljevalnim in dopolnilnim usposabljanjem pa imajo enake pravice kot državljani med opravljanjem obrambnih dolžnosti.

Pomožni policisti so razporejeni v enote policije v skladu z vojno organizacijo in sistemizacijo policije, ki jo določi minister na predlog generalnega direktorja policije. Pomožni policisti, ki so vpoklicani na opravljanje nalog iz šestega odstavka 115. člena tega zakona in 119. člena tega zakona, nosijo uniformo in imajo pri opravljanju nalog enake pravice, dolžnosti ter pooblastila kot policisti.

Za kršitve predpisane discipline in za neizpolnjevanje dolžnosti med usposabljanjem se pomožnemu policistu lahko izrečejo naslednji disciplinski ukrepi:

- opomin,
- javni opomin,
- prepoved izhoda v prostem času,
- premestitev v drugo policijsko enoto,
- prenehanje usposabljanja in izključitev iz rezervne sestave.

Za lažjo kršitev se izreče opomin ali prepoved izhoda v prostem času, za hujšo pa javni opomin, premestitev v drugo policijsko enoto ali prenehanje oziroma prekinitev usposabljanja.

Kršitve predpisane discipline in dolžnosti med usposabljanjem so lažje in hujše. Lažje kršitve so:

- nepravočasno prihajanje na usposabljanje in predčasno odhajanje z usposabljanja,
- neupravičena zapustitev ali nepravočasna vrnitev v kraj usposabljanja,
- nepravilno oziroma malomarno nošenje uniforme in osebna neurejenost,
- malomarno izvrševanje nalog in dolžnosti.

Hujše kršitve so:

- ponavljanje lažjih kršitev discipline in dolžnosti med usposabljanjem,
- prihajanje na usposabljanje v vinjenem stanju ali uživanje alkohola oziroma narkotičnih sredstev med usposabljanjem,
- zloraba bolezni za odsotnost z usposabljanja,
- neopravičen izostanek z usposabljanja nad dva dni,
- povzročitev večje materialne škode, če je povzročena namenoma ali iz hude malomarnosti,

- nedostojno, žaljivo, nasilno ali drugače neprimerno obnašanje do udeležencev usposabljanja ali državljanov,
- odklonitev nalog, ki so določene s programom usposabljanja in redom v enoti, v kateri se pomožni policist usposablja,
- odklonitev, nepopolna izvršitev ali neizvršitev dobljenega povelja ali ukaza,
- kršitev predpisov o varstvu zaupnih in osebnih podatkov ali opustitev varnostnih in drugih ukrepov.

Policija vodi evidenco pomožnih policistov in evidenco obveznikov materialne dolžnosti.

2.9 PRIZNANJA

Za širjenje varnostne kulture, za zasluge in prispevek k razvijanju in krepitvi varnosti, za pomoč policiji ali za sodelovanje in pomoč v posameznih varnostnih akcijah, se policistom, drugim delavcem policije ali organizacijskim enotam policije, pomožnim policistom, dijakom in študentom podeljujejo priznanja. Takšna priznanja se podeljujejo tudi državnim organom, lokalnim skupnostim, gospodarskim družbam, samostojnim podjetnikom posameznikom in drugim pravnim osebam ter društvom in posameznikom. Vrste priznanj in postopek podeljevanja določi minister na predlog generalnega direktorja policije.

2.10 ZAŠČITA UNIFORME, POLOŽAJNIH OZNAK IN SIMBOLOV

Državni organi, gospodarske družbe, samostojni podjetniki posamezniki, društva ter druge pravne in fizične osebe ne smejo reproducirati ali uporabljati uniforme in oznak, ki so po barvi, kroju, označbah nazivov in posebnih označbah enake ali podobne uniformi in položajnim oznakam ali simbolom policije ter reproducirati in uporabljati v prometu vozil, ki so po grafični podobi enaka vozilom in drugim prevoznim sredstvom policije.

3 SPREMEMBE ZAKONA SKOZI ČAS

3.1 ZAKON O DOPOLNITVAH ZAKONA O POLICIJI (Zpol-A)

V Zakonu o policiji (Uradni list RS, št. 49/98 in 66/98 - popravek) se Zakon o policiji spremeni, tako da se doda nov 126. a člen, ki določa da do sprejema zakona, ki bo urejal parlamentarni nadzor nad delom nosilcev obveščevalno-varnostne dejavnosti, mora minister za notranje zadeve omogočiti delovnemu telesu državnega zbora, pristojnemu za nadzor nad delom varnostnih in obveščevalnih služb, stalen nadzor nad zakonitostjo dejavnosti policije pri izvajanju pooblastil določenih v 49. členu tega zakona in 150., 151., 152. in 155. členu Zakona o kazenskem postopku.

O izvrševanju dejavnosti policije glede uporabe pooblastil navedenih v prvem odstavku 126. a člena minister poroča komisiji za nadzor s polletnim in letnim poročilom, poročilo pa lahko kadarkoli zahteva tudi komisija.

Poročila, določena v drugem odstavku tega člena, vsebujejo navedbe o izvedenih ukrepih iz četrtega odstavka tega člena ter:

- število uporabljenih ukrepov po posameznem zakonskem pooblastilu,
- število uporabljenih ukrepov po posameznih kaznivih dejanjih,
- število uporabljenih ukrepov po posameznih območjih,
- število oseb zoper katere so bili izvedeni ukrepi in število podanih kazenskih ovadb.

O uporabi ukrepov po 150., 151., 152. in 155. členu in načinu izvajanja ukrepov po drugem, tretjem in četrtem odstavku 152. člena Zakona o kazenskem postopku lahko komisija za nadzor preveri skladnost števila izvajanih ukrepov s številom odredb preiskovalnega sodnika in skladnost izvedenih posameznih ukrepov z izrekom odredbe preiskovalnega sodnika. O izvrševanju dejavnosti policije glede uporabe pooblastil iz 49. člena tega zakona lahko komisija za nadzor preveri skladnost izdanih pisnih odobritev generalnega direktorja policije oziroma njegovega namestnika in državnega tožilca s številom izvajanih ukrepov po teh odobritvah ter preveri, če so bili izvedeni postopki skladni z določili šestega in sedmega odstavka 49. člena tega zakona.

Člani komisije so dolžni varovati podatke zaupne narave, ki so jih izvedeli v zvezi z delom komisije. Dolžnost varovanja zaupnih podatkov ne preneha s prenehanjem članstva v komisiji oziroma s prenehanjem mandata.

3.2 ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O POLICIJI (Zpol-B)

V Zakonu o policiji (Uradni list RS, št. 49/98, 66/98 – popravek, 93/2001, 52/2002 – ZDU-1, 56/2002 – ZJU, 26/2003 – ZPNOVS in 48/2003 – odločba US) so bistvene naslednje spremembe:

- Doda se nov 1. člen ki se glasi, da je policija je organ v sestavi Ministrstva za notranje zadeve, ki opravlja naloge, določene v tem in drugih zakonih in podzakonskih predpisih.
- Doda se nov 2. člen, ki se glasi, da ministrstvo v razmerju do policije določa razvojne, organizacijske, kadrovske in druge temeljne usmeritve za delo policije, pripravlja letne finančne načrte nabav policije, nadzira njihovo izvrševanje in izvaja finančno poslovanje policije, izvaja naloge investicijske dejavnosti in investicijskega vzdrževanja nepremičnin v uporabi policije ter izvaja načrt nabav, koordinira in usklajuje projektiranje, gradnjo in vzdrževanje informacijskega in telekomunikacijskega sistema policije ter skrbi za njegovo skladnost s sistemi drugih državnih organov, usmerja in nadzoruje izvajanje nalog policije in opravlja druge naloge v skladu z zakonom. Minister, pristojen za notranje zadeve, predpiše način in oblike izvajanja pooblastil ministrstva v razmerju do policije.

Za 2. členom se dodajo novi 2.a, 2.b, 2.c in 2.č členi. Minister lahko zahteva poročila, podatke in druge dokumente v zvezi z opravljanjem dela policije. Predstojnik policije mora ministru redno in na njegovo posebno zahtevo poročati o delu policije in o vseh pomembnejših vprašanjih z delovnega področja policije. Minister daje policiji usmeritve in obvezna navodila za delo. Minister lahko naloži policiji, da v mejah svoje pristojnosti opravi določene naloge ter sprejme določene ukrepe in mu o tem poroča. Pristojnosti ministra iz prejšnjega odstavka ne veljajo za policijske postopke, katerih usmerjanje je na podlagi zakona, ki ureja kazenski postopku, prevzel pristojni državni tožilec. Šteje se, da je državni tožilec prevzel usmerjanje dela policije v predkazenskem postopku od trenutka, ko je bil obveščen o kaznivem dejanju. Nadzor nad policijo opravljajo uslužbenci ministrstva, ki imajo policijska pooblastila v okviru izvajanja nadzora in so v svojih pravicah in dolžnostih izenačeni s policisti. Uslužbenci ministrstva, ki opravljajo nadzor nad policijo, imajo poleg policijskih pooblastil po veljavni zakonodaji za nemoteno in učinkovito opravljanje posameznega nadzora tudi naslednja pooblastila: zahtevajo podatke iz evidenc, ki jih vodi in vzdržuje policija, zahtevajo vpogled v dokumente, listine, odredbe, zapisnike, odločbe in sklepe, ki jih v skladu s svojimi pristojnostmi pridobiva, pripravlja ali izdaja policija in po potrebi zahtevajo njihovo izročitev ali izročitev njihovih kopij, opravijo razgovor z delavci policije, vstopijo v vsak prostor, ki ga policija uporablja pri svojem delu, zahtevajo ateste ter tehnične in druge podatke o tehničnih sredstvih v uporabi policije ter zahtevajo dokazila o usposobljenosti policistov za uporabo tehničnih in drugih sredstev, ki jih ti uporabljajo pri svojem delu, prisostvujejo

pri izvajanju določenih nalog policije, od policije in delavcev policije zahtevajo posredovanje drugih podatkov in informacij iz njihove pristojnosti, ki so pomembni za uspešno izvedbo nadzora. Za izvajanje določenih nalog posameznega nadzora nad policijo lahko minister zadolži tudi posamezne policiste, ki so zaposleni v policiji, ali druge uslužbenke ministrstva. Če obstaja utemeljena nevarnost, da bi izvedba pooblastil iz 2.c člena tega zakona pri nadzoru nad izvajanjem ukrepov iz 49. člena tega zakona in ukrepov iz 150., 151. in 155. člena Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 63/94, 70/94 - popravek, 25/96 - odločba US, 39/96 - odločba US, 5/98 - odločba US, 49/98 - ZPol, 72/98, 6/99, 66/2000, 111/2001, 32/2002 - odločba US, 44/2003 - odločba US in 56/2003) onemogočila ali bistveno otežila izvedbo teh ukrepov ali ogrozila življenje in zdravje njihovih izvajalcev, lahko policija do odločitve ministra začasno odreče prikaz dokumentacije, pregled prostorov in posredovanje določenih podatkov ali informacij. Dokumentacijo, ki se nanaša na izvedbo ukrepov iz I. odstavka 2.č člena in ima oznako zaupnosti, smejo delavci ministrstva, ki opravljajo nadzor nad policijo, pregledovati samo ob prisotnosti odgovorne osebe, ki je določila stopnjo zaupnosti dokumenta, oziroma osebe, ki jo ona pooblasti.

- Doda se nov 3. člen, ki določa da so naloge policije varovanje življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi, preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj in prekrškov, odkrivanje in prijemanje storilcev kaznivih dejanj in prekrškov, drugih iskanih oseb ter njihovo izročanje pristojnim organom in zbiranje dokazov ter raziskovanje okoliščin, ki so pomembne za ugotovitev premoženjske koristi, ki izvira iz kaznivih dejanj in prekrškov, vzdrževanje javnega reda, nadzor in urejanje prometa na javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki so dane v uporabo za javni promet, varovanje državne meje in opravljanje mejne kontrole, opravljanje nalog, določenih v predpisih o tujcih, varovanje določenih oseb, organov, objektov in okolišev, varovanje določenih delovnih mest in tajnosti podatkov državnih organov, če z zakonom ni drugače določeno, izvajanje nalog, določenih v tem in drugih zakonih in podzakonskih predpisih. Naloge izvajajo uniformirana in kriminalistična policija ter specializirane enote policije, organizirane v generalni policijski upravi, policijski upravi in policijski postaji. Naloge policije, ki jih v zvezi z vodenjem in odločanjem v postopku o prekršku določa zakon, ki ureja prekrške, se izvajajo v okviru policijske postaje kot notranje organizacijske enote policije. Notranjo organizacijo policije iz drugega in tretjega odstavka tega člena določi akt o organizaciji in sistemizaciji.
- Doda se nov 4. člen, ki določa, da policijo sestavljajo generalna policijska uprava, policijske uprave, policijske postaje. Sedež policije je v Ljubljani.
- Doda se nov 5. člen, ki določa da policijo vodi generalni direktor policije, ki vodi tudi delo generalne policijske uprave.

- Doda se nov 6. člen, ki določa, da generalna policijska uprava opravlja naslednje naloge: spremlja, analizira in ocenjuje varnostne razmere, ugotavlja stanje na področju izvrševanja policijskih nalog, vodi, usmerja in usklajuje delo policijskih uprav, zagotavlja strokovno in tehnično pomoč, nadzoruje njihovo delo, skrbi za izpopolnjevanje organiziranosti sistema in metod dela, skrbi za delovanje policije v izrednem stanju ali v vojni, skrbi za zakonito izvrševanje predpisov s področja dela policije ter izvaja ukrepe za učinkovito delovanje policije, ukrepa na področju zatiranja kriminalitete, varnosti prometa, mejnih zadev in tujcev, javnega reda v primerih, ko je potrebno usklajeno delovanje na širšem območju, in odloča na drugi stopnji v zadevah prehajanja čez državno mejo, organizira, vodi in izvaja varovanje določenih oseb, organov, objektov, okolišev, delovnih mest in tajnih podatkov, opravlja kriminalističnotehnična in laboratorijska raziskovanja ter daje strokovna mnenja s tega področja, skrbi za izvajanje mednarodnih sporazumov s področja nalog policije, sodeluje s policijami tujih držav in z mednarodnimi organizacijami s področja dela policije, zbira, obdeluje, posreduje in hrani podatke s področja dela policije ter upravlja z informacijskim in telekomunikacijskim sistemom policije, skrbi za informiranje pristojnih državnih organov in javnosti o delu policije, o aktualnih varnostnih vprašanjih in varnostnih razmerah, skrbi za zaposlovanje policistov in drugih delavcev v policiji, jih razporeja ter organizira in vodi strokovno izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje, predlaga in izvaja finančne načrte in predlaga načrte nabav policije, upravlja in skrbi za tekoče vzdrževanje zgradb, naprav in opreme, zagotavlja oskrbo policijskih enot, odloča o reševanju stanovanjskih vprašanj delavcev policije ter opravlja naloge na področju pisarniškega poslovanja, določa sistemizacijo, standardizacijo in tipizacijo materialno-tehničnih sredstev in opreme policije ter poslovnih in drugih prostorov in njihove opreme, v okviru odobrenih finančnih sredstev načrtuje, razporeja in skrbi za racionalno in namensko porabo, opravlja druge naloge s področja dela policije, ki jih določa zakon ali drug predpis, izdan na podlagi zakona. Naloge generalne policijske uprave opravljajo notranje organizacijske enote. Vodje notranjih organizacijskih enot so za svoje delo, stanje v enoti in delo notranje organizacijske enote odgovorni generalnemu direktorju policije. Če generalna policijska uprava ugotovi, da policijska uprava ne izvršuje svojih nalog oziroma jih ne izvršuje pravilno ali pravočasno, mora na to opozoriti direktorja policijske uprave in mu naložiti, da zagotovi izvrševanje njenih nalog oziroma da odpravi ugotovljene nepravilnosti v roku, ki mu ga določi. Generalna policijska uprava lahko neposredno prevzame posamezno nalogo ali vrsto nalog iz pristojnosti policijske uprave, kadar oceni, da je to potrebno.
- Doda se nov 7. člen, ki določa, da je policijska uprava območna organizacijska enota policije, ustanovljena na določenem območju države. Policijske uprave, njihovo območje in sedež določi vlada.

- Doda se nov 8. člen, ki določa, da policijsko upravo vodi direktor. Direktor policijske uprave je za svoje delo in za delo policijske uprave odgovoren generalnemu direktorju policije.
- Doda se nov 9. člen, ki določa, da policijska uprava opravlja naslednje naloge: usklajuje in usmerja delo policijskih postaj, jim daje strokovna navodila, izvaja nadzor nad njihovim delom ter jim zagotavlja strokovno pomoč, odkriva in preiskuje določena kazniva dejanja, odkriva in prijema storilce takih dejanj in jih izroča pristojnim organom, zagotavlja izvajanje nalog s področja javnega reda, ko je potrebno usklajeno delovanje na območju uprave ali ko gre za hujše kršitve javnega reda, zagotavlja in izvaja določene naloge s področja urejanja in nadzora prometa, ko je potrebno usklajeno delovanje na širšem območju uprave, opravlja določene naloge s področja varovanja določenih oseb in objektov, zagotavlja in izvaja določene naloge za mejno kontrolo in varovanje državne meje, izvaja postopke s tujci, sodeluje z obmejnimi policijskimi organi sosednjih držav, izdaja na prvi stopnji odločbe v zadevah prehajanja čez državno mejo, opravlja določene naloge s področja delovanja policije v izrednem stanju ali v vojni, izvaja določene naloge vzdrževanja informacijskega in telekomunikacijskega sistema policije, opravlja določene naloge s področja delovnih razmerij, strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja, finančnih in materialnih zadev, tekočega vzdrževanja objektov in materialno-tehničnih sredstev, opravlja druge naloge s področja dela policije, ki jih določa zakon ali drug predpis, izdan na podlagi zakona. Policijska uprava opravlja naloge v notranjih organizacijskih enotah. Vodje notranjih organizacijskih enot so za svoje delo, stanje v enoti in delo notranje organizacijske enote odgovorni direktorju policijske uprave.

Če policijska uprava ugotovi, da policijska postaja ne izvršuje svojih nalog oziroma jih ne izvršuje pravilno ali pravočasno, mora na to opozoriti komandirja policijske postaje in mu naložiti, da zagotovi izvrševanje njenih nalog oziroma da odpravi ugotovljene nepravilnosti v roku, ki mu ga določi. Policijska uprava lahko neposredno prevzame posamezno nalogo ali vrsto nalog iz pristojnosti policijske postaje, kadar oceni, da je to potrebno.

- Doda se nov 10. člen, ki določa, da je Policijska postaja območna organizacijska enota policije, ustanovljena za neposredno opravljanje nalog policije na določenem območju ali za določeno področje dela policijske uprave. Območje in sedež policijske postaje določi minister.
- Doda se nov 11. člen, ki določa, da policijsko postajo vodi komandir. Komandir policijske postaje je za svoje delo, stanje na policijski postaji in delo policijske postaje odgovoren direktorju policijske uprave.
- Doda se nov 13. člen, ki določa, da za občasno opravljanje določenih nalog ali za izvedbo posamezne naloge policije lahko generalni direktor policije ustanovi posebno policijsko enoto ter določi njene naloge, način delovanja in uporabe.

- Za 39. členom se dodata nova 39. a in 39. b člen, ki določata, da če je podan utemeljen sum, da je oseba storila prekršek z elementi nasilja ali je bila zalotena pri takem prekršku in obstajajo razlogi za sum, da bo ogrozila življenje, osebno varnost ali svobodo osebe, s katero je ali je bila v bližnjem razmerju v smislu določb 230. člena Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 63/94, 70/94 - popravek in 23/99), vključno z izvenzakonskim partnerjem, kar policisti ugotovijo zlasti na podlagi dotedanjega grdega ravnanja kršitelja, iz okoliščin, ki jih policisti neposredno zaznajo ob prihodu na kraj dogodka, zbranih obvestil od žrtev ali prič, podatkov centra za socialno delo, smejo policisti odrediti prepoved približevanja določenemu kraju oziroma osebi (v nadaljnjem besedilu: oškodovanec), ki je kršitelj namerno ne sme prekoračiti. Kot kraj se določi kraj, kjer oškodovanec stanuje, dela, se izobražuje, je v varstvu ali se vsakodnevno giblje. Prepoved približevanja določenemu kraju oziroma osebi zajema tudi prepoved nadlegovanja po komunikacijskih sredstvih, na kar se kršitelja posebej opozori. Prepoved približevanja določenemu kraju oziroma osebi odredi policist tako, da kršitelju, na katerega se ukrep nanaša, na kraju izreče ustno odredbo, naknadno pa v roku, ki ne sme biti daljši od 6 ur, vroči še pisno odredbo o odrejenem ukrepu. Pisna odredba mora vsebovati podatke o kršitelju, zoper katerega je ukrep odrejen (osebno ime, EMŠO oziroma za tujca rojstne podatke, državljanstvo, stalno oziroma začasno prebivališče), odrejeni ukrep (ukrep zajema tudi določitev razdalje od kraja oziroma osebe, v katerem se oseba ne sme gibati, to razdaljo policist določi v razponu od najmanj petdeset do največ dvesto metrov), opis ogrožanja (način, obseg, trajanje), utemeljitev razlogov za odrejeni ukrep (prejšnja ukrepanja policije, trajajoče ali prejšnje grdo ravnanje in podobno) in navedbo, v kateri se ga podučiti, da bo odredba po uradni dolžnosti posredovana v sodno presojo. Policist pozove kršitelja, da mu pove naslov, kjer mu bo možno vročiti pisno odredbo. V primeru, da se kršitelja ne najde na posredovanem naslovu oziroma naslova noče povedati, se vročitev opravi tako, da se odločba pritrdi na oglasno desko pristojne policijske postaje, na kar se kršitelja posebej opozori. Kršitelj, ki mu je izrečen ukrep prepovedi približevanja, mora kraj oziroma območje prepovedi takoj zapustiti, policistu pa izročiti ključe prebivališča, v katerem živi skupaj z oškodovancem. Ob neupoštevanju odredbe mora kršitelja nemudoma odstraniti policist. O izrečenem ukrepu policija takoj obvesti krajevno pristojni center za socialno delo, ki mora oškodovanca seznaniti z organizacijami, ki so mu na voljo za materialno in nematerialno pomoč in mu na njegovo željo omogočiti stik s takšno organizacijo. Policija z odredbo iz drugega odstavka 39.a člena, izreče prepoved približevanja določenemu kraju oziroma osebi za 48 ur in jo takoj pošlje v presojo preiskovalnemu sodniku okrožnega sodišča, ki lahko ukrep prepovedi približevanja določenemu kraju oziroma osebi potrdi, spremeni ali razveljavi. Preiskovalni sodnik mora odločiti o ukrepu v roku, ki ne sme biti daljši od 24 ur. V primeru potrditve ukrepa prepovedi približevanja določenemu kraju oziroma osebi, lahko preiskovalni sodnik ukrep izreče za čas do 10 dni, pri čemer mora upoštevati začetek veljave ukrepa, ko ga je izrekla

policija. Zoper odločbo preiskovalnega sodnika je v 3 dneh dovoljena pritožba na izvenobravnavni senat okrožnega sodišča, ki mora o pritožbi odločiti v 3 dneh od prejema pritožbe. Preiskovalni sodnik poskuša vročiti odločbo kršitelju na naslov, ki ga je posredoval policiji, če pa mu je na tem naslovu ni mogoče vročiti, se vročitev opravi s tem, da se odločba pritrudi na oglasno desko okrajnega sodišča. Pritožba zoper odločbo preiskovalnega sodnika ne zadrži izvršitve. Določbe o vročanju s strani preiskovalnega sodnika veljajo tudi za vročitev odločbe izvenobravnavnega senata. Postopek za izvedbo ukrepa prepovedi približevanja predpiše minister, v soglasju z ministrom, pristojnim za pravosodje, in ministrom, pristojnim za delo, družino in socialne zadeve. Nadzor nad spoštovanjem prepovedi približevanja določenemu kraju oziroma osebi izvaja policija, ki kršitelja, ki je zaloten na območju prepovedi približevanja, takoj odstrani s tega območja. Če kršitelj s kršitvijo prepovedi približevanja ne preneha, se ga privede v takojšen postopek pristojnemu sodišču za prekrške. Kršitelj, ki ne upošteva odredbe o prepovedi približevanja določenemu kraju oziroma osebi, oziroma v času odrejenega ukrepa nadleguje žrtev po komunikacijskih sredstvih, se kaznuje za prekršek z globo najmanj 100.000 tolarjev. Če obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da bo kršitelj nadaljeval z ogrožanjem tudi po preteku 10 dni, za katere je bil izrečen ukrep prepovedi približevanja določenemu kraju oziroma osebi, lahko oškodovanec 3 dni pred iztekom ukrepa predlaga preiskovalnemu sodniku podaljšanje ukrepa iz prejšnjega člena do 60 dni. Če so podani zakonski pogoji, preiskovalni sodnik do izteka roka za odrejen ukrep v trajanju 10 dni izda odločbo, s katero podaljša ukrep prepovedi približevanja določenemu kraju oziroma osebi. Zoper to odločbo je v 3 dneh dovoljena pritožba na izvenobravnavni senat okrožnega sodišča, ki mora o pritožbi odločiti v 3 dneh od prejema pritožbe. Preiskovalni sodnik poskuša vročiti odločbo kršitelju na naslov, ki ga je posredoval policiji, če pa mu na tem naslovu ni mogoče vročiti, se vročitev opravi s tem, da se odločba pritrudi na oglasno desko okrajnega sodišča.

- Za 51. členom se dodajo novi 51.a, 51.b, 51.c, 51.č in 51.d členi, ki določajo, da sredstva za vklepanje in vezanje sme policist uporabiti, če obstaja sum, da se bo oseba upirala ali samopoškodovala oziroma če obstaja sum, da bo oseba izvedla napad ali pobegnila. Plinski razpršilec, fizično silo in palico lahko policist uporabi, če ne more drugače obvladati upiranja osebe, ki ne izpolnjuje zakonitih ukazov, moti javni red ali upiranja osebe, ki jo je treba prijeti, privedi ali ji odvzeti prostost, kot tudi, če mora odvrniti napad na osebe ali objekte, ki jih varuje ali napad na sebe ali koga drugega. Za vzpostavitev javnega reda, kadar je ta huje ali množično kršen, smejo policisti poleg prisilnih sredstev iz 51.b člena uporabiti plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo, vodni curek, konjenico in posebna motorna vozila. Plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo se lahko uporabijo tudi v primerih terorističnih dejanj in ugrabitev ali za prijetje osebe, ki se upira, napada ali drugače onemogoča izvršitev naloge ali neposredno ogroža življenje policista ali koga drugega. Policist sme uporabiti kot prisilno sredstvo službenega psa z nagobčnikom na vrvici ali brez vrvice in brez nagobčnika na

vrvici ali brez vrvice. Službenega psa z nagobčnikom in na vrvici sme policist uporabiti v vseh primerih, ko je dovoljena uporaba plinskega razpršilca, fizične sile ali palice. Službenega psa z nagobčnikom in brez vrvice sme policist uporabiti za preprečitev bega in prijetje storilca kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, za preprečitev bega osebi, ki je storila prekršek zoper javni red, za odvrnitev napada nase, na koga drugega ali na objekt, ki ga varuje, in za vzpostavitev javnega reda. Službenega psa brez nagobčnika in na vrvici sme policist uporabiti za vzpostavitev javnega reda, če je z dejanji skupine ljudi ogroženo življenje ali osebna varnost ljudi ali premoženje večje vrednosti, in za prijetje storilca kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti.

Službenega psa brez nagobčnika in brez vrvice sme policist uporabiti, če ne more drugače zavarovati življenja ljudi, preprečiti bega osebi, ki je zalotena pri kaznivem dejanju, za katero je po zakonu mogoče izreči kazen zapora 3 let ali več, preprečiti bega osebi, ki ji je odvzeta prostost, ali osebi, za katero je izdan nalog za odvzem prostosti, ker je storila kaznivo dejanje, za katero je po zakonu mogoče izreči kazen zapora 3 let ali več, odvrniti napada na varovano osebo ali objekt, odvrniti od sebe neposrednega protipravnega napada, s katerim je ogroženo njegovo življenje. Sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev sme policist uporabiti za preprečitev bega s prevoznim sredstvom osebi, zaloteni pri storitvi kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti za preprečitev bega s prevoznim sredstvom osebi, ki ji je bila vzeta prostost ali za katero je bil izdan nalog za odvzem prostosti za preprečitev nezakonitega prehoda s prevoznim sredstvom čez državno mejo, za preprečitev nadaljnje vožnje s prevoznim sredstvom osebi, ki je bila pred tem najmanj dvakrat pravilno ustavljena in ni upoštevala zakonitega policistovega ukaza, za preprečitev nedovoljenega dostopa s prevoznim sredstvom do objekta ali na območje, kjer se zadržuje ali biva varovana oseba, za preprečitev nadaljnje vožnje s prevoznim sredstvom osebi, ki se pasivno upira ali ne upošteva zakonitega ukaza policista ali poskuša nadaljevati z vožnjo, pa ne izpolnjuje pogojev za vožnjo.

- Za 67. členom se doda nov 67.a člen, ki določa, da policija lahko zbere o osebi, s katero želi skleniti delovno razmerje za opravljanje nalog v policiji z njeno pisno privolitvijo še podatke, na podlagi katerih se ugotavlja varnostne zadržke za opravljanje nalog v policiji. Varnostno preverjanje iz I. odstavka 67.a člena obsega preveritev podatkov, določenih s predpisi za pridobitev dovoljenja za dostop do tajnih podatkov, za kandidate za policiste tudi po predpisih, ki določajo pogoje za pridobitev orožne listine. Policija preveri tudi ostale podatke, ki jih kandidat za sklenitev delovnega razmerja posreduje policiji v postopku sklenitve delovnega razmerja. Oseba, za katero se z varnostnim preverjanjem ugotovi obstoj varnostnega zadržka, ne more skleniti delovnega razmerja za opravljanje nalog v policiji. Za osebo, ki ne privoli v varnostno preverjanje, se šteje, da ne izpolnjuje varnostnih pogojev za opravljanje del in nalog v policiji.

- Za 85. členom se doda nov 85.a člen, ki določa, da če je delavec pod vplivom alkohola, narkotičnih sredstev ali če je v takšnem psihofizičnem stanju, da neposredno ogroža svojo varnost ali varnost drugih, se delavcu prepreči nastop dela ali prepove nadaljevanje opravljanja dela. Prepoved nastopa dela oziroma prepoved nadaljevanja opravljanja dela odredi vodja enote ustno in se zaznamuje v razpored dela. Če se v enoti razporeda dela ne vodi, se o tem napiše uradni zaznamek.
- Za 94. členom se doda nov 94.a člen, ki določa, da so mnenja sindikata, ki se nanašajo na organizacijo policije, njeno opremljenost, delovanje, pripravljenost in akte vodenja, za generalnega direktorja policije ter vodje notranjih organizacijskih enot policije neobvezna. Ne glede na prvi odstavek 94.a člena sindikat daje mnenje k elementom, ki so podlaga za določitev plače delavcem v policiji in o primerljivosti s plačami v javnem sektorju. Če je z zakonom ali pogodbo med policijo in reprezentativnim sindikatom določeno, da mora generalni direktor policije pred odločitvijo pridobiti mnenje reprezentativnega sindikata, pa ne gre za primere iz prvega odstavka 94.a člena člena, mora generalni direktor policije poslati predlog odločitve ali akta v mnenje sindikatu in določiti razumen rok za oblikovanje mnenja, ki praviloma ne sme biti krajši od 8 dni. Če generalni direktor policije ne uskladi predloga odločitve z mnenjem sindikata, lahko o zadevi odloči, sprejme neusklajeno odločitev, vendar mora pisno obrazložiti razloge, zaradi katerih ni bilo upoštevano mnenje sindikata in s tem seznaniti sindikat. Enako ravna generalni direktor policije tudi v primeru, ko predlaga akt v sprejem ministru. Pogoji za delovanje sindikata in sindikalnih zaupnikov v policiji se urejajo s pogodbo, ki jo skleneta policija in reprezentativni sindikat. Reprezentativni sindikat po tem zakonu je sindikat v policiji, v katerega je včlanjenih najmanj 15 % zaposlenih v policiji, če zakon ne določa drugače. Za čas opravljanja profesionalne funkcije v sindikatu, policist nima pravic, ki izhajajo iz statusa policista. V tem času prejema 100 % nadomestilo plače, ki je določeno z višino osnovne plače na delovnem mestu, na katerem je pred nastopom poklicnega opravljanja sindikalne funkcije delal in dodatek na delovno dobo.

3.3 ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O POLICIJI (Zpol-C)

V Zakonu o policiji (Uradni list RS, št. 49/98, 66/98-popr., 93/01, 52/02-ZDU-1, 56/02-ZJU, 26/03-ZPNOVS, 48/03-odločba US in 79/03), so naslednje bistvene spremembe:

- Za 69. členom se doda nov 69.a člen, ki določa, da je delavec policije ne glede na določbe 89. člena Zakona o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 56/02, 110/02-ZDT-B in 2/04-ZDSS-1) lahko izjemoma imenovan v policijski ali kriminalistični naziv pod pogojem, da najkasneje v dveh letih od imenovanja v

naziv opravi ustrezen strokovni izpit za imenovanje v naziv. Določba prvega odstavka velja samo ob prvem imenovanju v naziv.

- Za 86. členom se doda nov 86.a člen, ki določa, da se javnemu uslužbencu, ki je premeščen na delo v policijo, za določitev dodatka na stalnost iz prvega odstavka 86. člena, šteje tudi delovna doba v organu, iz katerega je premeščen, če je bil po predpisih in pod pogoji, ki veljajo za organ iz katerega je premeščen, upravičen do dodatka na stalnost.

3.4 ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O POLICIJI (Zpol-D)

V Zakonu o policiji (Uradni list RS, št. 102/04 – uradno prečiščeno besedilo in 14/05-popravek) se tretji odstavek 3. člena spremeni tako, da so določene naloge policije, ki jih v zvezi z vodenjem in odločanjem v postopku o prekršku določa zakon, ki ureja prekrške, izvajajo policijske postaje in tiste notranje organizacijske enote generalne policijske uprave in policijskih uprav, katerih pooblaščenec uradne osebe vodijo in odločajo v hitrem postopku pred prekrškovnim organom.

3.5 ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O POLICIJI (Zpol-E)

V Zakonu o policiji (Uradni list RS, št. 70/05 - uradno prečiščeno besedilo) so naslednje bistvene spremembe:

- V 29. členu se doda nov drugi odstavek, ki določa, da policisti lahko opravljajo naloge in izvajajo pooblastila na območju celotne države. Dosedanji drugi odstavek postane tretji odstavek.
- Za 44. členom se doda 44.a člen, ki določa, da če pridržana oseba potrebuje nujno medicinsko pomoč, se ji ta zagotovi v skladu s predpisi, ki urejajo nujno medicinsko pomoč. Pridržana oseba ima pravico, da jo na njene stroške pregleda zdravnik, ki ga sama izbere. Zdravniški pregled se opravi brez navzočnosti policistov, razen če zdravnik zahteva drugače.
- Za 67.a členom se doda nov 67.b člen, ki določa, da se za opravljanje nalog varovanja zunanje meje Evropske unije in varovanja objektov, ki jih v skladu s predpisi varuje policija, lahko z osebo sklene pogodba o zaposlitvi za določen čas do pet let, ki se lahko podaljšuje za enako časovno obdobje. Oseba mora v enem letu po sklenitvi pogodbe o zaposlitvi opraviti izpit za izvajanje policijskih pooblastil, sicer ji preneha delovno razmerje. Z osebo iz prvega odstavka 67.b člena se sme na podlagi javnega natečaja skleniti delovno

razmerje za nedoločen čas, če ima opravljen program izobraževanja za poklic policista. Pogodba o zaposlitvi za opravljanje nalog delavca policije iz prvega odstavka 67.b člena se sklene v pisni obliki in mora vsebovati podatke o pogodbenih strankah, datumu nastopa dela in času trajanja delovnega razmerja, kraju opravljanja dela, nazivu delovnega mesta z opisom del in nalog, določbo o plači, delovnem času, načinu določanja letnega dopusta ter dolžini odpovednega roka. Pogodba lahko vsebuje še druge pravice in obveznosti delavca, lahko pa glede teh napotuje na uporabo zakona oziroma na splošne akte ministrstva oziroma policije.

- Za 73. členom se doda nov 73.a člen, ki določa, da ima policist, ki to želi, pravico do religiozne duhovne oskrbe, prilagojene njegovim poklicnim zahtevam, še zlasti v okoliščinah, ko mu je uresničevanje te pravice oteženo. Organizacijo religiozne duhovne oskrbe in način izvrševanja te pravice v policiji podrobneje predpiše minister.

3.6 ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O POLICIJI (Zpol-F)

V Zakonu o policiji (Uradni list RS, št. 3/06 – uradno prečiščeno besedilo) so bistvene spremembe naslednje:

- Drugi odstavek 22. člena se spremeni tako, da določa, da podatke in obvestila o opravljanju nalog iz prvega odstavka 22. člena dajejo minister, generalni direktor policije ter osebe, ki jih minister ali generalni direktor policije pooblastita za to.
- V 28. členu se doda nov tretji odstavek, ki določa, če se pravilno vabljeni pritožnik vabilu na razgovor ne odzove in pisno ne sporoči policiji, da bo nadaljeval postopek, se njegov molk šteje za odstop od pritožbe, ki se vnese v zapisnik o obravnavi pritožbe.
- Dosedanji tretji odstavek postane četrti odstavek in določa da v primeru, če se pritožnik ne strinja z ugotovitvami vodje organizacijske enote policije in tudi v primerih, ko iz pritožbe izhaja sum storitve kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, vodja organizacijske enote policije celoten spis takoj odstopi ministrstvu, ki vodi nadaljnji postopek reševanja pritožbe.
- Prvi odstavek 35. člena se spremeni tako, da določa, da policisti lahko ugotavljajo identiteto osebe, ki jo je treba prijeti, privesti, ji odvzeti prostost ali jo pridržati, če je na območju, na katerem je prepovedano ali omejeno gibanje, če je na območju, v kraju ali objektu, v katerem se izvajajo ukrepi za iskanje ali izsleditev storilca kaznivega dejanja ali prekrška ali predmetov in sledi, ki so pomembne za kazenski postopek ali postopek o prekršku, če s

svojim obnašanjem, ravnanjem in zadrževanjem na določenem kraju ali ob določenem času vzbuja sum, da bo izvršila, izvršuje ali je izvršila kaznivo dejanje ali prekršek, če je po opisu podobna iskani osebi, če je očitno nebogljen in je ugotavljanje identitete nujno za zagotovitev pomoči, če bi lahko dala koristne podatke za opravljanje uradnih nalog policije.

- Doda se nov četrti odstavek, ki določa, da če policist v primerih iz prvega odstavka ne more drugače ugotoviti identitete osebe, jo lahko privede v policijske prostore in izvede identifikacijski postopek.

4 ZAKON O POLICIJI LETA 2009 (Zpol-UPB7)

4.1 VSEBINA Zpol-UPB7

Zakon o policiji se je skozi čas spreminjal in dopolnjeval do sprejema Zpol-G (Uradni list RS, št. 42/2009 z dne 05.06.2009) ter objave Uradnega prečiščenega besedila Zpol-UPB 7 (Uradni list RS, št. 66/2009 z dne 21. 08. 2009), ki obsega:

- Zakon o policiji – ZPol (Uradni list RS, št. 49/98 z dne 3. 7. 1998),
- Zakon o policiji – popravek – ZPol (Uradni list RS, št. 66/98 z dne 1. 10. 1998),
- Zakon o dopolnitvi Zakona o policiji – ZPol-A (Uradni list RS, št. 93/01 z dne 23. 11. 2001),
- Zakon o državni upravi – ZDU-1 (Uradni list RS, št. 52/02 z dne 14. 6. 2002),
- Zakon o javnih uslužbencih – ZJU (Uradni list RS, št. 56/02 z dne 28. 6. 2002),
- Zakon o parlamentarnem nadzoru obveščevalnih in varnostnih služb – ZPNOVS (Uradni list RS, št. 26/03 z dne 13. 3. 2003),
- Odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije o razveljavitvi prvega, drugega in tretjega odstavka 49. člena Zakona o policiji, ki začne učinkovati po enem letu od objave v Uradnem listu, št. U-I-272/98 (Uradni list RS, št. 48/03 z dne 23. 5. 2003),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji – ZPol-B (Uradni list RS, št. 79/03 z dne 12. 8. 2003),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku – ZKP-F (Uradni list RS, št. 43/04 z dne 26. 4. 2004),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji – ZPol-C (Uradni list RS, št. 50/04 z dne 6. 5. 2004),
- Zakon o dohodnini – ZDoh-1 (Uradni list RS, št. 54/04 z dne 20. 5. 2004),
- Zakon o spremembi Zakona o policiji – ZPol-D (Uradni list RS, št. 53/05 z dne 31. 5. 2005),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji – ZPol-E (Uradni list RS, št. 98/05 z dne 7. 11. 2005),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o javnih uslužbencih – ZJU-B (Uradni list RS, št. 113/05 z dne 16. 12. 2005),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji – ZPol-F (Uradni list RS, št. 78/06 z dne 25. 7. 2006),
- Zakon o verski svobodi – ZVS (Uradni list RS, št. 14/07 z dne 16. 2. 2007) in
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji – ZPol-G (Uradni list RS, št. 42/09 z dne 5. 6. 2009).

4.2 BISTEVE SPREMEMBE V Zpol-UPB7

Dne 5. 6. 2009 je bil v Uradnem listu RS, št. 42/09 objavljen Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji, ki je začel veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu, in sicer 20. 6. 2009.

Z omenjenim zakonom je na novo urejen postopek za imenovanje generalnega direktorja policije, določeni so posebni pogoji za njegovo imenovanje, postopek za njegovo razrešitev ter pogoji za imenovanje njegovih namestnikov.

Spremembe uvajajo tudi možnost za sklenitev delovnega razmerja za nedoločen čas s policisti – nadzorniki državne meje, ki imajo sklenjeno delovno razmerje za določen čas. S tem so odpravljene formalne ovire za zaposlitev teh policistov brez javnega natečaja (po dosednji ureditvi so bili namreč nadzorniki državne meje edina kategorija uslužbencev, ki bi jih lahko v policiji zaposlili za nedoločen čas le na podlagi javnega natečaja), s čimer bo omogočeno kar najhitrejše kadrovske zapolnjevanje najslabše zasedenih policijskih postaj v notranjosti države. S sistemsko ureditvijo vsakoletne objave razpisa za zaposlovanje na delovnem mestu kandidata za policista (67. č člen) se zagotovi stabilne kadrovske razmere za izvajanje osnovnih nalog policije. Sprememba zakona omogoča tudi ponovno sklenitev delovnega razmerja za določen čas z upokojenimi policisti. Omenjene spremembe so bile sprejete predvsem zaradi izboljšanja kadrovske zasedenosti v notranjosti države.

Z vidika izvajanja pooblastil policistov pa so pomembne predvsem naslednje spremembe:

- Nov 16. člen omogoča, da policija poleg policistov z ustreznimi ukrepi zavaruje tudi druge delavce policije, za katere se ugotovi, da so zaradi groženj na delu ali v zvezi z delom ogroženi, ter tudi njihove bližnje. Ukrepe lahko izvede le ob soglasju ogrožene osebe. Soglasje je v zakonu sicer urejeno na novo, v praksi pa je takšen način že uveljavljen. Tretji odstavek daje pravno podlago za odprodajo tehničnih sredstev, uporabljenih pri izvajanju ukrepov. To so sredstva, ki so običajno vgrajena in bi z demontažo izgubila vso ali večino vrednosti, zato je odprodaja s finančnega vidika za državo koristna.
- Cilj spremembe 16. člena je torej zagotovitev ustrezne zaščite delavcev policije, kadar so ti ogroženi na delu oziroma v zvezi z delom ter zaščite njihovih bližnjih. Vrste in način izvajanja ukrepov ter zagotavljanja varnosti delavcev policije bodo natančno opredeljene v novem pravilniku o policijskih pooblastilih.
- Sodelovanje posameznikov s policijo je izredno pomembno pri izvajanju vseh nalog policij. Pri tem ne prihaja le do poškodb posameznikov, kar je bilo doslej ustrezno urejeno, pač pa so posamezniki, ki pomagajo policiji, lahko izpostavljeni tudi grožnjam. Dopolnjen 27. člen v takih primerih njim in

njihovim bližnjim zagotavlja enake pravice, kot jih imajo delavci policije in njihovi bližnji.

- Nov 32.a člen opredeljuje policijski postopek, ki predstavlja pravni temelj za nadaljnje policijske ukrepe, če so ti potrebni (podobno določbo vsebuje Zakon o nadzoru državne meje, Zakon o splošnem upravnem postopku ...). Policisti so imeli v določenih primerih težave pri zagotavljanju navzočnosti oseb v postopku in pri ukrepanju za zagotovitev varne izvedbe postopka. Z opredelitvijo obveznosti oseb, zoper katere policisti izvajajo naloge, pooblastila ali uradna dejanja, in drugih oseb, ki so navzoče na kraju, bo policistom s pravnega in varnostnega vidika olajšana izvedba postopka tudi v primerih, ko tako ravnanje osebe še nima znakov prekrška ali kaznivega dejanja. Predlagana določba bo policistom omogočila varnejšo izvedbo policijske naloge. Jasneje je opredeljeno, kakšno ravnanje se pričakuje od osebe, zoper katero policist izvaja pooblastila, kot tudi od drugih oseb, ki so navzoče pri postopku. Pri tem ne gre za novo pooblastilo policistom, temveč za zbirno določbo (pooblastila policistom so določena v različnih zakonih), katere namen je dodatno opozorilo na pristojnosti in uporabo pooblastil policistov, če bi oseba z različnimi dejanji motila varno izvedbo naloge, pooblastila ali uradnega dejanja. Glede na okoliščine primera policist po opozorilu osebe uporabi druge ukrepe, ki so nujno potrebni za izvedbo naloge (ukaz, prijetje ...).
- Na podlagi do sedaj veljavne določbe za izvedbo pooblastila ugotavljanje identitete se je zahtevala kumulativna izpolnitev treh subjektivnih in objektivnih okoliščin (ki s svojim ravnanjem, obnašanjem in zadrževanjem na določenem kraju ali ob določenem času ...), ki v praksi skoraj nikoli niso bile izpolnjene hkrati. S spremembo tega člena je lahko vsaka okoliščina posebej (če oseba vzbuja sum, da bo izvršila, izvršuje ali je izvršila kaznivo dejanje ali prekršek) razlog za ugotovitev njene identitete. Policistom je omogočeno tudi, da lahko osebo zaradi identifikacijskega postopka privedejo (če njene identitete drugače ne morejo ugotoviti) v policijske prostore tudi, ko njeno identiteto ugotavljajo na upravičeno zahtevo uradne ali druge osebe.
- Nov 36. člen opredeljuje vsebino in način varnostnega preverjanja in tako odpravlja pomanjkljivosti dosedanje ureditve, zaradi katere ga policija ni mogla izvajati. Pri ureditvi varnostnega preverjanja zakon smiselno zasleduje ureditev na področju zagotavljanja varnosti tajnih podatkov, natančneje pa opredeljuje nekatere varnostne zadržke, tako da bi lahko učinkovito zagotovila visoko stopnjo varnosti vsem, za varnost katerih je odgovorna. Na novo pa so opredeljene tudi posledice, ko je za posamezno osebo ugotovljen varnostni zadržek.
- Sprememba k 36. b členu je bila potrebna zaradi uskladitve z novim Kazenskim zakonikom (KZ-1). V členu so navedena kazniva dejanja, ki so bila v KZ-1 na novo določena: ščuvanje in javno poveličevanje terorističnih dejanj

po 110. členu, novačenje in usposabljanje za terorizem po 111. členu, uboj po 115. členu, spolni napad na osebo, mlajšo od 15 let po 173. členu, omogočanje uživanja prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu po 187. členu, goljufija na škodo Evropskih skupnosti po 229. členu, povzročitev splošne nevarnosti po drugem odstavku 314. člena, uvoz in izvoz radioaktivnih snovi po 334. členu, piratstvo po 374. členu KZ-1.

- 38.a člen je novo policijsko pooblastilo, katerega bom predstavil v nadaljevanju diplomskega dela.
- Spremenjena določba 42. člena natančneje in celoviteje določa pogoje za privedbo osebe brez odredbe. Tudi 4. odstavek 35. člena Zakona o policiji namreč določa, da lahko policist zaradi identifikacijskega postopka (brez odredbe) privede osebo, če ne more drugače ugotoviti njene identitete. Poleg tega se policisti pri svojem delu srečujejo s primeri, ko izrecne zakonske podlage za privedbo nimajo, privedba osebe pa je nujno potrebna zaradi izvedbe naloge (npr. če je potrebno opraviti osebno preiskavo na podlagi Zakona o prekrških, vendar za privedbo ali pridržanje po tem zakonu ni izpolnjenih pogojev ...)
- Določba k 48. a členu temelji na drugem odstavku 155. a člena Zakona o kazenskem postopku, ki določa, da se mora priprava prikrite identitete natančneje urediti v Zakonu o policiji. Omenjena določba prinaša novost, da se prirejena identiteta izvajalcem tajnega delovanja lahko pripravi in izdela še pred izdajo odredbe iz tretjega oziroma četrtega odstavka 155. a člena ZKP (pri tem še ne gre za izvajanje prikritega preiskovalnega ukrepa). Prirejena identiteta se lahko dodeli tudi tujim tajnim delavcem. Prirejeno identiteto za izvajalce tajnega delovanja dovoli pristojno državno tožilstvo na predlog policije.
- S spremenjeno določbo v 51. členu je načelo sorazmernosti, ki je eno temeljnih segmentov za presojo zakonitosti in strokovnosti pri uporabi prisilnih sredstev policistov, in je tudi zakonsko natančneje opredeljeno (podrobno je že urejeno v Pravilniku o policijskih pooblastilih). Dosedanja določba je namreč pri uporabi prisilnih sredstev uzakonjala le načelo najmanjših škodljivih posledic, ki je le eno od sestavin načela sorazmernosti. Načelo sorazmernosti je torej širši pojem od načela najmanjših škodljivih posledic. To je povzročalo težave v različnih sodnih postopkih, predvsem v civilnih tožbah zoper policiste, saj načelo ni bilo vedno ustrezno interpretirano. Izjema je določena v drugem odstavku tega člena (tudi ta določba je že urejena v Pravilniku o policijskih pooblastilih), ker so temeljne pravice lahko omejene le z zakonom.
- Pri 51.a členu, pri uporabi sredstev za vklepanje in vezanje, so z vidika varnosti ustrezneje opredeljeni pogoji za njihovo uporabo, saj izraz »nevarnost« (prej »sum«, ki se je v nadaljnjih pritožbenih, odškodninskih in kazenskih postopkih pogosto neustrezno razlagal enako kot v kazenski

zakonodaji) bolj ustreza tako imenovanim varnostnim razlogom, zaradi katerih policist sme uporabiti sredstva za vklepanje in vezanje. Odločitev za uporabo sredstev za vklepanje in vezanje mora izhajati iz konkretne situacije, iz nevarnosti. Za njihovo uporabo morajo še vedno obstajati okoliščine, ki utemeljujejo nevarnost, da se bo oseba upirala ali samopoškodovala oziroma napadla ali pobegnila, in so odvisne od kraja in časa izvedbe postopka, psihofizičnega stanja osebe, podatkov o osebi, policijskih izkušenj, obnašanja in ravnanja osebe ipd.

- Pri 51. d členu je bila odpravljena napaka, do katere je prišlo pri zapisu besede v prečiščenem besedilu zakona, ki pa je popolnoma spremenila pomen in vsebino določbe (v praksi je bilo razumevanje in izvajanje določbe v skladu z izvorno zakonsko določbo).
- Dopolnitev 54. člena zajema meritve hitrosti na kontrolnih točkah, prekoračene povprečne hitrosti, izmerjene na cestnih odsekih, od točke A do točke B (sekcijsko merjenje hitrosti) in uporabo tehničnih sredstev za ugotavljanje drugih prekrškov v cestnem prometu (PROVIDA, LEO KAMERA). Posnetki vozil, izdelani pri sekcijem merjenju hitrosti (se trenutno še ne uporablja v policiji), se uporabijo kot dokaz v postopkih o prekrških, če prekršek ni bil ugotovljen, pa se avtomatsko brišejo.

Na novo je omogočeno tudi snemanje izvajanja policijskih pooblastil, in sicer predvsem zaradi preprečevanja različnih kaznivih ravnanj in prekrškov, ob njihovi storitvi pa se bodo posnetki lahko uporabili za ugotavljanje dejanskega stanja in kot dokaz v morebitnih nadaljnjih postopkih (kazenski, odškodninski, prekrškovni, pritožbeni ...). Policisti lahko pri tem uporabljajo sistemizirana in tipizirana tehnična sredstva za fotografiranje ter video in avdio snemanje. V praksi se bodo v ta namen največkrat uporabila tehnična sredstva, ki se že uporabljajo za dokazovanje kršitev cestnega prometa, pri varovanju javnih prireditvev, pa tudi druga video in avdio oprema. Zaradi varovanja osebnih podatkov in iz drugih razlogov mora policist pred začetkom postopka osebo seznaniti, da se postopek snema, če okoliščine tega ne dopuščajo pa takoj, ko je to mogoče.

- Pri 56 in 57. členu je bila sprememba potrebna zaradi uskladitve z Zakonom o tajnih podatkih in jasne opredelitve podatkov, ki jih morajo varovati delavci policije. To so tajni podatki po Zakonu o tajnih podatkih, osebni podatki po Zakonu o varstvu osebnih podatkov in drugi varovani podatki policije. Varovani podatki policije so opredeljeni kot podatki, katerih razkritje vsebine nepoklicanim osebam bi povzročilo škodo organu, onemogočilo nadaljnje načrtovanje njegovih operativnih ukrepov, dejanj in metod. Kategorija varovanih podatkov policije je primerljiva s podatki, označenimi kot poslovna tajnost v gospodarskih družbah. Ker podatkov v policiji ne obravnavajo in obdelujejo zgolj policisti, ampak tudi drugi delavci policije, je obveznost varovanja določena tudi zanje.

Organizacijski in logično-tehnični postopki ter ukrepi za varovanje osebnih podatkov, tajnih podatkov in varovanih podatkov policije bodo urejeni v novem pravilniku.

- Pri 59., 61. in 63. členu je spremenjeno, da mora policija voditi evidenco. Gre za posnetke, ki so nastali za spremljanje izvajanja policijskih pooblastil. Če bi bil na posnetku dokumentiran prekršek ali kaznivo dejanje, se tak posnetek prenese v evidenco prekrškov oziroma kaznivih dejanj. Evidenca posnetkov postopkov vsebuje le podatke o kraju in času nastanka posnetka ter posnetek, podatki pa se hranijo 45 dni od izdelave posnetka. O postopku za uporabo tehničnih sredstev za fotografiranje ter video in avdio snemanje, načinu hrambe posnetkov, njihovem uničenju (brisanju) in posredovanju upravičenim osebam bo strokovna služba GPU pripravila navodilo.
- Pri 71. členu je dopolnjeno, da smo začeli leta 2008 izvajati preizkus strokovne usposobljenosti in psihofizičnih zmožnosti policistov na podlagi 71. člena Zakona o policiji. Izvedba preizkusa je bila povezana z dodatnimi finančnimi sredstvi zaradi najema atletskih stez, poleg tega je preizkus zahteval povečano angažiranost izvajalcev in policistov. Ugotovljeno je bilo, da preizkus sam po sebi ne prispeva k boljši stalni usposobljenosti policistov, ampak le k kratkotrajnim pripravam na preizkus.

Iz spremenjene zakonske določbe izhaja dolžnost policistov, da skrbijo za stalno strokovno in psihofizično usposobljenost za opravljanje nalog policije (policija pa jim zagotavlja pogoje za usposabljanje). Po novem se bodo preizkusa strokovne in psihofizične usposobljenosti pred komisijo, ki jo imenuje generalni direktor policije, morali udeležiti le policisti, ki določenih usposabljanj (redne letne vaje v streljanju in pooblastila s praktičnim postopkom s samoobrambo) ne bodo opravili uspešno. Uspešnost na usposabljanjih se začne ugotavljati s 1. 1. 2010.

Do konca leta 2009 bosta programa usposabljanja za izvajanje pooblastil s praktičnim postopkom in samoobrambo in rednih vaj v streljanju ustrezno dopolnjena, tako da bosta podlaga za ugotavljanje letne strokovne in psihofizične usposobljenosti policistov, v programih pa bodo določeni tudi način preverjanja in kriteriji za ocenjevanje uspešnosti. Dopolnitev programov usposabljanja bosta v sodelovanju z NOE GPU pripravila PA (vaje v streljanju) in UUP GPU (izvajanje pooblastil s praktičnim postopkom in samoobrambo).

Kriterije in potek preizkusa strokovne in psihofizične usposobljenosti pred komisijo bo tako kot do sedaj določil minister na predlog generalnega direktorja policije. GPU bo pripravila tudi ustrezno dopolnitev oziroma spremembo Pravilnika o opravljanju preizkusa za ugotavljanje strokovne usposobljenosti in psihofizičnih zmožnosti policista in Programa preizkusa za ugotavljanje strokovne usposobljenosti in psihofizičnih zmožnosti policistov.

- Dopolnitev 73. člena bo omogočila zagotovitev pravne pomoči policistom tudi v predkazenskem postopku, kar je še posebej utemeljeno s spremembo Zakona o državnem tožilstvu. Ta je s 1. 11. 2007 pristojnost za obravnavo kaznivih dejanj policistov prenesel na specializirani oddelek pri Skupini državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala, ki deluje pri Vrhovnem državnem tožilstvu Republike Slovenije. Policisti specializiranega oddelka izvajajo pooblastila policije v predkazenskem postopku. Za uspešno obrambo in vodenje nadaljnjega postopka pa je nujno, da imajo vabljeni policisti pomoč odvetnika že ob prvem zaslišanju.

5 POLICIJSKA POOBLASTILA NEKOČ IN DANES

5.1 POLICIJSKA POOBLASTILA LETA 1998

Policisti so imeli leta 1998 z Zakonom o policiji naslednja pooblastila, naštetá v 33. členu Zakona o policiji, in sicer so smeli policisti pri opravljanju svojih nalog:

1. opozarjati,
2. ukazovati,
3. ugotavljati identiteto in izvesti identifikacijski postopek,
4. varnostno preverjati osebe,
5. vabiti,
6. opraviti varnostni pregled,
7. prepovedati gibanje,
8. opraviti protiteroristični pregled prostorov, objektov, naprav in območij,
9. prijeti in priversti osebo,
10. pridržati osebo,
11. odrediti strožji policijski nadzor,
12. zaseči predmete, vstopiti v tuje stanovanje in v tuje prostore,
13. uporabiti prevozna in komunikacijska sredstva,
14. uporabiti tajne policijske ukrepe, prisilna sredstva ter uporabiti druga pooblastila, določena v zakonih.

5.2 POLICIJSKA POOBLASTILA LETA 2009

Policisti imajo leta 2009 z Zakonom o policiji naslednja pooblastila, naštetá v 33. členu Zakona o policiji, in sicer smejo policisti pri opravljanju svojih nalog:

1. opozarjati,
2. ukazovati,
3. ugotavljati identiteto in izvesti identifikacijski postopek,
4. opraviti prepoznavo po fotografijah,
5. varnostno preverjati osebe,
6. izvajati prikrito evidentiranje ali namensko kontrolo,
7. vabiti,
8. opraviti varnostni pregled,
9. opraviti pregled osebe,
10. prepovedati gibanje,
11. prepovedati približevanje določeni osebi, kraju ali območju,
12. opraviti protiteroristični pregled prostorov, objektov, naprav in območij,
13. prijeti in priversti osebo,
14. pridržati osebo,

15. odrediti strožji policijski nadzor,
16. zaseči predmete,
17. vstopiti v tuje stanovanje in v tuje prostore,
18. uporabiti prevozna in komunikacijska sredstva,
19. uporabiti prisilna sredstva ter uporabiti druga pooblastila, določena v zakonih.

6 VARNOSTNI PREGLED

6.1 ZAKONSKA PODLAGA

Zakon o policiji uzakonja policijsko pooblastilo varnostnega pregleda osebe, njenih stvari in prevoznih sredstev v 38. členu Zakona o policiji ter od 22. do 24. člena Pravilnika o policijskih pooblastilih kjer je določeno, da pri varnostnem pregledu policist z rokami pretipa oblačila osebe, rokavice, pokrivalo in lase ter pregleda obutev. Če pri tem zazna predmet ali snov, ki bi ju oseba lahko uporabila za napad ali samopoškodovanje, predmet ali snov vzame in pregleda. Policist pregleda tudi druge predmete, ki jih ima oseba pri sebi in bi lahko bilo v njih skrito orožje ali drugi nevarni predmeti.

Varnostni pregled osebe praviloma opravlja oseba istega spola, razen kadar varnostnega pregleda ni mogoče odložiti.

Policist lahko opravi tudi varnostni pregled stvari in prevoznega sredstva, ki so v neposredni bližini in dostopni osebi, ki jo varnostno pregleduje.

Pri varnostnem pregledu prevoznega sredstva policist pregleda notranjost vozila, prtljajnika in drugih prostorov za prtljago ali opremo vozila.

Pri varnostnem pregledu lahko policist uporablja tehnična sredstva ali službenega psa za iskanje eksplozivnih in drugih nevarnih sredstev. Pri varnostnem pregledu osebe mora biti službeni pes pod neposrednim nadzorom vodnika.

Če policist pri varnostnem pregledu najde orožje ali drug nevaren predmet, ga odvzame.

Če policist med varnostnim pregledom najde predmet, ki mora biti zasežen na podlagi zakona, ki ureja kazenski postopek, zakona, ki ureja postopek o prekrških, ali na podlagi drugega zakona, policist po pregledu nadaljuje postopek po teh predpisih.

Zakon o policiji razlikuje dve vrsti varnostnega pregleda, tako imenovani fakultativni, ki je določen v I. odstavku 38. člena in daje policistu diskrecijsko pravico, da pri opravljanju nalog določenih z zakonom ob oceni verjetnosti napada ali samopoškodovanja s strani določene osebe opravi varnostni pregled.

Drugi primer, tako imenovani obligatorni varnostni pregled, je določen v III. odstavku v zvezi s I. odstavkom 41. člena Zakona o policiji, ko policist s prijetjem, ki obsega tudi varnostni pregled, začasno omeji gibanje osebi z namenom, da jo privede, pridrži ali da opravi kakšno drugo dejanje, ki ga določa zakon. Namen obveznega varnostnega pregleda pojasnjuje določba 52. člena Pravilnika o policijskih pooblastilih, in je v tem, da policist pri prijete osebi ugotovi, ali je le-ta oborožena in

ali ima pri sebi druge nevarne predmete za napad ali samopoškodovanje. Obseg in način pregleda pa določata II. in III. odstavek 38. člena Zakona o policiji .

Takšno mnenje je podalo tudi Višje sodišče v Ljubljani v sodbi št. I Kp 680/2004 z dne 22. 2. 2005, ki je v konkretni zadevi odločilo: »da je policist M. K. opravil tako imenovani obvezni pregled, ker so obstajali razlogi za prijetje in privedbo obtoženca na policijsko postajo in to zaradi ovadbe Z. M., da ga je skupina, v kateri je bil tudi obtoženi, pretepla. Zato ker varnostni pregled po II. ods. 38. člena Zpol obsega pregled osebe po členu 46 Pravilnika o policijskih pooblastilih pa se mora pri varnostnem pregledu izključiti posest orožja ali drugih nevarnih predmetov, ki jih po namenu opredeljujeta oba predpisa, da varnostni pregled tudi pojmovno ne obsega samo pregleda vrhnjih oblačil. Ni izključeno namreč, da ima lahko pregledana oseba nevarne predmete, ki so po velikosti lahko tudi zelo majhni, skrite v obutvi ali pod vrhnjimi oblačili (primeroma pripete ali prilepljene na koži ipd.), zaradi česar bi lahko v takšnih primerih, če bi oseba posedovala nevarne predmete in če bi bil pregled omejen le na vrhnja oblačila, utemeljeno prišlo do napada ali samopoškodbe. Ker je bil obseg varnostnega pregleda policista M. K. pri obtožencu zakonit in je obsegal tudi ugotovitev, kaj skriva pod nogavico, je zato pritožba neutemeljena v očitku, da je bil s tem prekoračen obseg varnostnega pregleda.« (Sodba št. I Kp 680/2004 z dne 22. 2. 2005)

Gorkič (2006) v svojem članku ugotavlja, da sodišče v omenjeni odločbi zanemarja eno od svojih temeljnih funkcij – v okviru ustave in zakona vsebinsko napolnjevati nedoločene pravne pojme: v tem primeru pojem varnostnega pregleda in njegov obseg. Če naj sodišče izvršuje svojo garantno vlogo, mora to funkcijo izvrševati avtonomno v odnosu do izvršilne veje oblasti. Garantna vloga zahteva, da si sodna oblast v okviru ustave in zakona postavi lastna merila, na podlagi katerih bo presojala skladnost izvrševanja policijskih pooblastil s pravom in torej dopustnost posegov v celovitost posameznika. Ta odločba obseg varnostnega ukrepa opredeljuje predvsem na določbah Pravilnika o policijskih pooblastilih, ki jih celo vsebinsko širi. (Gorkič, 2006, str. 14)

V kazenskih postopkih in ekskluziji dokazov je potrebno upoštevati, da je varnostni pregled ob prijetju obvezna sestavina profesionalnega policijskega dela ter da kasnejše ocenjevanje zakonitosti opravljenega pregleda ni na mestu. Izločitev pridobljenih dokazov, ki se najdejo pri varnostnem pregledu, pa je mogoča le v primeru, če je bil varnostni pregled opravljen v nasprotju z namenom zagotovitve varnosti policista, torej če je policist pooblastilo varnostnega pregleda zlorabil za iskanje predmetov kaznivega dejanja. (Jarc, 2004, str. 12)

Zakon o policiji dovoljuje policistu, da opravi varnostni pregled posameznikovih stvari in prevoznega sredstva. Poudariti je potrebno, da gre v teh primerih za pregled samo tistih stvari, ki jih ima oseba pri sebi in za pregled samo tistega vozila, ki ga oseba v tistem trenutku uporablja. Pri tem ni pomembno, ali so predmeti ali vozilo last osebe, katero se pregleduje. Je pa pomembno, da se predmeti ali vozilo v neposredni zvezi z

razlogi, zaradi katerih sme policist opraviti varnostni pregled (verjetnost napada ali samopoškodovanja).

6.2 IZVEDBA VARNOSTNEGA PREGLEDA V PRAKSI

Policist opravi varnostni pregled tako, da z rokami pretipa oblačila osebe, rokavice, pokrivalo in lase ter pregleda obutev. Če pri tem zazna predmet ali snov, ki bi ju oseba lahko uporabila za napad ali samopoškodovanje, predmet ali snov vzame in pregleda. Policist pregleda tudi druge predmete, ki jih ima oseba pri sebi in kjer bi lahko bilo skrito orožje ali drugi nevarni predmeti. Brskanje po žepih ali denarnici torej ni dovoljeno.

Varnostni pregled praviloma opravljata dva policista. Eden izmed policistov izvaja varnostni pregled, drugi pa varuje postopek. Zakon ne predpisuje, da mora osebo obligatorno pregledovati policist istega spola, vendar pa Pravilnik o policijskih pooblastilih določa, da mora policija, če je to le mogoče, poskrbeti, da varnostni pregled osebe opravi oseba istega spola.

Oseba in predmeti ali vozilo, katerega se bo varnostno pregledovalo, mora biti v neposredni zvezi z razlogom za pregled oziroma morajo biti predmeti ali vozilo pod neposrednim nadzorom pregledane osebe. To pomeni, da mora obstajati nevarnost napada na policista ali drugo osebo ali nevarnost samopoškodovanja osebe v postopku. Taka nevarnost mora neposredno obstajati tudi v primeru varnostnega pregleda stvari in oziroma prevoznega sredstva oziroma obstaja verjetnost, da oseba neposredno uporabi nevaren predmet iz prtljage ali vozila. Zaklenjenega prtljažnika vozila ali zaklenjene potovalne torbe, ki je v prtljažniku vozila, ne moremo varnostno pregledati, saj oseba v postopku ne more v tistem trenutku do nje, v kolikor je ustavljena pri kontroli v cestnem prometu.

Če policist zahteva od voznika, da mu pokaže obvezno opremo in jo ima voznik v prtljažniku ter se je odločil, da jo bo pokazal, pri tem pa ima v prtljažniku imel torbo, ki jo ob iskanju obvezne opreme prestavlja, odpira in podobno ter obstaja verjetnost napada ali samopoškodovanja, policist lahko opravil varnostni pregled, preden dovoli poiskati vozniku obvezno opremo.

Če policist med varnostnim pregledom zazna predmet ali snov, ki bi jo oseba lahko uporabila za napad ali samopoškodovanje, predmet ali snov vzame in pregleda. Pomembno je poudariti, da to velja za nevarne predmete, s katerimi bi se oseba lahko samopoškodovala. V primeru, da pri izvedbi varnostnega pregleda policist najde predmete, ki jih je treba zaseči po Zakonu o kazenskem postopku, Zakonu o prekrških ali ostalih zakonih, policist predmete zaseže. O zasegu predmetov na podlagi Zakona o kazenskem postopku policist izpiše Zapisnik o zasegu predmetov, osebi pa izda tudi Potrdilo o zasegu predmetov. Za premete, ki jih policist zaseže na podlagi Zakona o prekrških, osebi izda Potrdilo o zasegu predmetov.

Vrhovno sodišče Republike Slovenije je v sodbi št. I Ips 360/2002 med drugim zapisalo, da »Varnostni pregled sicer ni preiskovalno dejanje in nima procesne (dokazne) vrednosti, imajo pa jo predmeti, ki jih policist zaseže pri takšnem uradnem opravilu. Zato morebitna ugotovitev, da za varnostni pregled niso obstajali zakonski pogoji, lahko postavi pod vprašaj dovoljenost dokaza (npr. zaseženega predmeta), pridobljenega na tak način.«

Varnosti pregled vozila ali predmetov (prtljage), ki je neposredno povezan z razlogi za pregled, se opravlja podobno kot pregled prevoznega sredstva, potnikov in prtljage po določilih Zakona o kazenskem postopku, in sicer gre za vizualni pregled. Razlikuje se samo v namenu opravljanja pregleda. Pri varnostnem pregledu se iščejo predmeti in orožje za napad ali samopoškodovanje, pri pregledu prevoznih sredstev, potnikov in prtljage po Zakonu o kazenskem postopku pa sledovi ali predmeti kaznivega dejanja ali storilec kaznivega dejanja.

Vsako opravljanje varnostnega pregleda z drugačnim namenom ali iz drugega razloga bi lahko pripeljalo do nezakonitega policistovega uradnega dejanja in posledično do ekskluzije tako pridobljenih morebitnih dokazov. (Žaberl, 2006, str. 198)

Pri varnostnem pregledu je ključno, da se opravlja zaradi varnosti oseb v postopku in zaradi varnosti policistov, ki izvajajo postopek, saj se je že veliko primerov končalo tragično tako na strani policistov kot tudi na strani oseb v postopku in tudi drugih oseb, ker je policist malomarno in lahkomišlno opustil opravljanje varnostnega pregleda. Pri opravljanju varnostnega pregleda je la-tega potrebno opraviti temeljito, da se zagotovi največja stopnja varnosti, čeprav vemo, da popolne varnosti policija ne more zagotoviti.

6.3 VSL SODBA I Kp 1264/2005: VARNOSTNI PREGLED – NEDOVOLJEN DOKAZ

V zvezi z sodbo VSL Sodba I Kp 1264/2005 navajam nekaj dejstev ki izhajajo iz omenjene sodbe:

- Namen varnostnega pregleda po členu 38. Zakona o policiji je, da se zagotovi varnost policista, varnost drugih oseb ali varnost osebe, ki je v policijskem postopku.
- Opravljanje varnostnega pregleda z drugim namenom ali iz drugega razloga - (verjetnost, da bodo najdeni sledovi ali predmeti kaznivega dejanja) pomeni nezakonito policistovo uradno dejanje.
- Stvar ali prevozno sredstvo morata biti v vzročni zvezi z verjetnostjo napada ali samopoškodovanja. Izvajanje varnostnega pregleda se ne sme razširiti na

možnost pregledovanja katerikoli stvari ali prevoznega sredstva, ker to pomeni poseg v ustavno pravico do zasebnosti.

- Zakon o policiji določa, da so policisti pri opravljanju nalog dolžni ravnati v skladu z Ustavo in zakoni in spoštovati in varovati človekove pravice in temeljne svoboščine. Te se lahko omejijo le v primerih, določenih z Ustavo in zakonom.
- Načelo pravne varnosti kot del zakonitosti pomeni, da se posamezne zakonske določbe, ki urejajo posege v človekove pravice in svoboščine, ne smejo razlagati ekstenzivno; kot pomemben kriterij pa je tudi načelo sorazmernosti.
- Ker varnostni pregled policist po Zakonu o policiji lahko opravi pri opravljanju katerekoli naloge, določene z zakonom, v konkretnem primeru sploh ni bistveno, ali je policija ravnala po določbah člena 148. ZKP ali pa določbah člena 217. ZVCP, ker je bil varnostni pregled nezakonit, saj je sodišče prve stopnje ugotovilo, da ni obstajala verjetnost napada na policista ali nevarnost samopoškodbe obtoženca.
- Pri varnostnem pregledu zasežen zavitek marihuane je zato nedovoljen dokaz, ki je bil pridobljen s kršitvijo človekove pravice do zasebnosti.
- Šele z nezakonito pridobljenim mamilom v žepu avtomobila so nastopili razlogi za sum, da je obtoženec storil kaznivo dejanje po členu 196/I KZ in je bil zato prepeljan, kot izhaja iz podatkov spisa, na policijsko postajo zaradi nadaljevanega varnostnega pregleda avta. Mamilo, ki je pri pregledu vozila na PP najdeno pod pokrovom motorja, je posredno nezakonit dokaz po II. odstavku 18. člena ZKP.
- Sodišče prve stopnje je ravnalo pravilno, ker je iz kazenskega spisa izločilo vse nedovoljene dokaze in posledično izreklo oprostilno sodbo. Sodišče je ravnalo po procesnem načelu 18. člena ZKP in uporabilo doktrino "sadežev zastrupljenega drevesa".

7 NOVO POOBLASTILO PREGLED OSEBE

7.1 ZAKONSKA PODLAGA

Novo pooblastilo je uzakonjeno v 38. a členu Zakona o policiji, kjer je določeno, da iz razlogov javne varnosti sme policist z namenom zasega predmetov opraviti pregled osebe in stvari, ki jih ima ta pri sebi, če je na podlagi neposredne zaznave policista podana utemeljena verjetnost, da ima oseba pri sebi predmete, ki bi jih bilo v skladu z zakonom treba zaseči.

Pred začetkom pregleda policist pozove osebo, da sama izroči predmete, razen če bi to ogrozilo varnost ljudi in premoženja.

Pregled osebe mora opraviti oseba istega spola, razen če s pregledom ni mogoče odlašati.

Pregled osebe ne obsega telesnega pregleda ali osebne preiskave. Pri pregledu policist z rokami pretipa oblačila osebe in pregleda vsebino predmetov, ki jih ima oseba pri sebi ali s seboj. Policist pri pregledu stvari ne sme s silo odpirati zaprtih predmetov.

Če se oseba iz prvega odstavka tega člena nahaja v ali ob vozilu in je policist neposredno zaznal, da so bili predmeti skriti ali odvrženi v vozilo ali da se nahajajo v vozilu, sme policist opraviti tudi pregled notranjosti vozila, razen njegovih skritih delov.

Če policist med pregledom najde predmet, ki mora biti zasežen na podlagi zakona, ki ureja kazenski postopek, zakona, ki ureja postopek o prekrških, ali na podlagi drugega zakona, policist nadaljuje postopek po teh predpisih.

S pooblastilom pregled osebe se odpravlja pomanjkljivost veljavne zakonodaje, ki v določenih primerih policistom ni omogočala ustreznega ukrepanja v primerih, ko je oseba imela pri sebi predmete, ki jih je po zakonu (npr. Zakon o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih, Zakon o varstvu javnega reda in miru, Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami, Zakon o policiji, Zakon o kazenskem postopku ipd.) treba zaseči, vendar jih na zahtevo policista ni hotela izročiti.

Ena od negativnih posledic tovrstne omejitve je bila tudi nesorazmerno veliko število izvedenih varnostnih pregledov kljub temu, da so ti jasno omejeni zgolj na zagotavljanje varnosti konkretnega postopka, ki ga policist vodi, in ne odvzemu npr. prepovedane droge.

Nova določba pooblašča policiste, da v zakonsko opredeljenih primerih opravijo omejen pregled osebe in stvari, ki jih ima ta pri sebi; če se oseba nahaja v vozilu ali

ob njem, pa tudi pregled notranjosti vozila. Pomembno je poudariti, da se pooblastilo po tem členu od varnostnega pregleda razlikuje tako po namenu kot deloma po obsegu. Varnostni pregled je "pomožno" pooblastilo namenjeno zagotavljanju varnosti določenega postopka, ki mora imeti podlago v nekem drugem policijskem pooblastilu (ugotavljanje identitete, prijetje, ipd.), medtem ko je novo pooblastilo lahko samostojna "sprožilna situacija" za začetek postopka.

Glede na to, da gre za poseg v ustavno varovano pravico do zasebnosti in drugih osebnostnih pravic, je zakonodajalec poleg pogojev za uporabo pooblastila določil tudi njegovo intenziteto in nekatere druge omejitve oziroma varovalne mehanizme, ki preprečujejo neupravičene posege v človekove pravice.

7.2 NAMEN POOBLASTILA

Namen pooblastila je zaseg predmetov, za katere zakon (npr. Zakon o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih, Zakon o varstvu javnega reda in miru, Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami, Zakon o policiji, Zakon o kazenskem postopku ipd.) določa zaseg; primarno v to kategorijo spadajo prepovedana droga, nevarni predmeti, orožje, pirotehnična in eksplozivna sredstva.

7.3 POGOJI ZA UPORABO POOBLASTILA

Pogoj za uporabo pooblastila je obstoj utemeljene verjetnosti, podane na podlagi neposredne zaznave policista, da ima oseba pri sebi take predmete.

Utemeljena verjetnost je nov dokazni standard, ki ga uvaja zakonodajalec; podoben standard bo verjetno uveden tudi pri pooblastilih glede "izravnalnih ukrepov" v notranjosti države ter pri pridobivanju lokacijskih podatkov s strani mobilnih operaterjev v primeru nevarnosti za življenje in telo (spremembe vseh so trenutno v zakonodajnem postopku). Zakonodajalec namenoma ni uporabil standardov, ki veljajo za procesna policijska pooblastila, npr. v Zakonu o kazenskem postopku ali Zakonu o prekrških, kot so razlogi za sum ali utemeljeni razlogi za sum. Ti dokazni standardi so namreč vezani na storitev kaznivega dejanja oz. prekrška; medtem ko je "sprožilna situacija" v primeru pooblastila iz 38. člena vezana na širše razloge javne varnosti in ne nujno na procesuiranje osebe zaradi kaznivega dejanja ali prekrška.

O verjetnosti govorimo, če je možnost pozitivnega izida pričakovanja večja od negativnega. Utemeljena verjetnost pa je pojem, ki pomeni višjo stopnjo verjetnosti (podoben kot statistični pojem velika verjetnost) in temelji na določenih dejstvih in konkretnih okoliščinah, ki so preverljive. V tem širšem vsebinskem smislu je standard utemeljene verjetnosti podoben standardu utemeljenih razlogov za sum. Utemeljena verjetnost mora biti jasno izražena, nanašati se mora na določeno osebo oz. dogodek in ne sme temeljiti na splošnih oz. objektivno nepreverljivih vrednostnih kriterijih.

Zakon je pogoje za uporabo tega pooblastila pomembno omejil z zahtevo, da je lahko vsebinska podlaga zahtevanega dokaznega standarda samo neposredna zaznava policista. Pooblastila torej ni mogoče uporabiti v primerih, ko policisti na podlagi prijave ali drugače pridobljenih obvestil - ne glede na njihovo verodostojnost – na kraju samem ne zaznajo posedovanja predmetov, ki bi jih bilo potrebno odvzeti. Neposredna zaznava policista pomeni, da policist s človeškimi čutili neposredno zazna, zato je mora biti navzoč na kraju, mora poznati dejstva in okoliščine (ravnanje osebe, posest predmetov ipd.), ki utemeljujejo verjetnost, da ima oseba pri sebi predmete, ki bi jih moral po zakonu zaseči.

Opozarjamo na dodaten pogoj, ki ga zakon zahteva glede pregleda prevoznega sredstva: neposredna zaznava policista, da je bilo v vozilo s strani osebe zoper katero se pooblastilo izvaja, odvržen predmet, ki ga je potrebno zaseči. V tem primeru je pooblastilo ožje kot v primeru pregleda vozila po 148. členu ZKP ali v primeru varnostnega pregleda.

7.4 OBSEG IN INTENZIVNOST IZVEDBE POOBLASTILA

Zakon v drugem odstavku 38.a člena določa, da policist pozove osebo, naj sama izroči predmete, razen če bi to ogrozilo varnost ljudi in premoženja. S tem je zagotovljena postopnost izvajanja pooblastila. Če oseba sama izroči predmet, je treba na podlagi vseh okoliščin presoditi, ali je nujno potrebno opraviti še njen pregled. Dejstvo, da je oseba sama izročila predmet, je potrebno zapisati v akt o zasegu.

Zakon tudi določa, da policist pri pregledu stvari ne sme s silo (katere rezultat je lahko nevarnost za nastanek poškodbe) odpirati zaprtih predmetov, kar pomeni, da mora postopek v takem primeru nadaljevati po zakonskih določilih o osebni preiskavi. Po zakonskih določilih o osebni oziroma hišni preiskavi postopa tudi, če pri pregledu (zaradi omejene intenzitete) predmetov ne najde ali če mora pregledati skrite dele vozila (nasilno odpiranje prtljažnika, odvijanje delov, snemanje tapet, razstavljanje delov vozila ...).

7.5 PREGLED OSEBE IN STVARI

Zakon izrecno omejuje obseg pregleda, ki je sicer širši kot v primeru varnostnega pregleda, vendar ne dosega invazivnosti osebne preiskave. Policist bo pregled opravil tako, da bo z rokami pretipal oblačila osebe, dovoljen je poseg v žepe in notranje dele oblačil; dovoljeno je tudi, da se posamezni deli oblačil (zgolj vrhnjih - sicer bi lahko prišlo do prekoračitve načela sorazmernosti) slečejo in podrobneje pregledajo.

Iz splošne ustavne pravice do spoštovanja človekovega dostojanstva izhajajo, da mora policija, če je to glede na okoliščine razumno mogoče, poskrbeti, da pregled osebe opravi oseba istega spola.

7.6 PREGLED PREVOZNEGA SREDSTVA

Če se oseba, zoper katero se izvaja to pooblastilo, nahaja v ali ob vozilu in je policist neposredno zaznal, da so bili predmeti skriti ali odvrženi v vozilo ali da se nahajajo v vozilu, sme policist opraviti tudi pregled notranjosti vozila razen njegovih skritih delov. V tem delu je pregled vozila podoben kot pri pregledu prevoznih sredstev, potnikov in prtljage na podlagi 2. odstavka 148. člena Zakona o kazenskem postopku ali varnostnem pregledu na podlagi 38. člena Zakona o policiji.

7.7 NADZOR NAD IZVAJANJEM POOBLASTILA

Ker gre za novo pooblastilo, ki pomeni občutljiv poseg v človekove pravice in svoboščine - ne toliko zaradi njegove invazivnosti, kot zaradi njegove verjetno pogoste uporabe brez predhodne sodne odredbe - morajo biti neposredni policijski vodje še posebej pozorni na zakonitost in strokovnost njegovega izvajanja v praksi. Poleg doslednega upoštevanja zakonskih pogojev za izvedbo je potrebno zagotoviti tudi dosledno evidentiranje tega pooblastila, v skladu z 11. členom Pravilnika o policijskih pooblastilih. Policist mora v vseh pisnih aktih natančno navesti vsa dejstva in okoliščine izvedbe pooblastila (med drugim tudi, ali je oseba predmete na zahtevo policista izročila sama ali jih je policist zasegel pri pregledu), ki so pomembne za presojo zakonitosti in strokovnosti v nadaljnjih postopkih (poročilo o delu, potrdilo o zasegu predmetov, obdolžilni predlog, kazenska ovadba ipd). Pričakujemo, da bo sodna praksa v prihodnosti, tako kot pri varnostnem pregledu, izoblikovala določene standarde za ravnanje policistov. Zaradi lažjega spremljanja in nadziranja je treba podatke o uporabi pooblastila do nadaljnjega ažurno vnašati v zbirnik "Pregled oseb". Računalniška aplikacija in podrobnejše navodilo za vnos podatkov sta v pripravi. Dejstvo je tudi, da bi morali z uveljavitvijo tega pooblastila prenehati razlogi za nesorazmerno široko uporabo varnostnih pregledov, ki so v preteklosti že skoraj presegle svoj namen in dovoljen obseg. Tudi v tem pogledu je potrebno strožje spremljati uporabo varnostnih pregledov.

Posebna pozornost bo v nadaljevanju namenjena spremljanju izvajanja tega pooblastila v praksi, zato morajo policijske uprave pri zagotavljanju strokovne pomoči in v nadzorih spremljati zakonitost in strokovnost pri izvajanju tega pooblastila.

7.8 ŠTEVILO OPRAVLJENIH PREGLEDOV OSEB V POLICIJSKI UPRAVI LJUBLJANA

Na podlagi novega pooblastila se je v Policiji uvedel nov zbirnik, kjer se evidentirajo pregledi oseb po ZPol. Na podlagi pregleda opravljenih vnosov v aplikacijo »Zbirnik - pregled oseb po ZPol za obdobje od 20. 6. 2009 do 27. 8. 2009 je bilo na dan 27. 8. 2009 ugotovljeno, da je bilo v PU Ljubljana evidentiranih skupaj 196 pregledov oseb po ZPol, na podlagi 38.a člena.

Od 196 opravljenih pregledov oseb z namenom zasega predmetov so bili predmeti pri osebah v postopkih najdeni in zaseženi v 113 primerih, kar predstavlja 57,6 %.

Predmet ni bil najden in zasežen v 83 primerih, kar predstavlja 42,3 %. V ostalih primerih pa je bil predmet najden, in sicer:

- v 11 primerih so bili najdeni in zaseženi predmeti v zvezi s kaznivim dejanjem,
- v 4 primerih so bili najdeni in zaseženi predmeti v zvezi s kaznivim dejanjem in prekrškom,
- v 92 primerih so bili najdeni in zaseženi predmeti v zvezi s prekrškom,
- v 2 primerih so bili predmeti zaseženi na podlagi ZPol.

7.8.1 Pregled po posameznih policijskih postajah

Največ evidentiranih vnosov novega pooblastila imajo: PP Ljubljana Vič 22, PP Medvode 20, PP Ljubljana Center 18, PP Ljubljana Šiška 16, PP Zagorje ob Savi 16 in PP Grosuplje 16.

Ostale PP imajo evidentiranih med 1 in 12 primerov uporab pooblastila: PPIU 1, PP Kamnik 1, PP Vrhnika 1, PP Domžale 3, PP Logatec 4, PP Ribnica 5, PPP Ljubljana 6, PP Litija 6, PP Ljubljana Moste 8, PP Ljubljana Bežigrad 9, PP VSP 9, PP Hrastnik 11, PP Trbovlje 12 in PP Kočevje 12.

7.8.2 Skupne ugotovitve

Podrobni pregled vnosov po posameznih policijskih postajah izkazuje naslednje skupne ugotovitve:

- PP Hrastnik ima od 11 vnosov uporab pooblastila 10 negativnih postopkov (brez najdbe in zasega predmeta), kar je izrazito nesorazmerni delež v primerjavi z ostalimi PP.
- PP Grosuplje ima od 16 vnosov uporab pooblastila 15 negativnih postopkov (brez najdbe in zasega predmeta), kar je izrazito nesorazmerni delež v primerjavi z ostalimi PP.

- PP Medvode ima od 20 vnosov uporab pooblastila 15 negativnih postopkov (brez najdbe in zasega predmeta), kar je izrazito nesorazmerni delež v primerjavi z ostalimi PP.
- PP Ljubljana Vič ima od 22 vnosov uporab pooblastila 12 negativnih postopkov (brez najdbe in zasega predmeta), kar je nesorazmerni delež v primerjavi z ostalimi PP.

Prav tako je bil v zvezi novega pooblastila na PU Ljubljana izveden strokovni nadzor nad izvajanjem pooblastila, kjer je bilo ugotovljeno, da:

- Policist mora v vseh pisnih aktih natančno navesti vsa dejstva in okoliščine izvedbe pooblastila (med drugim tudi, ali je oseba predmete na zahtevo policista izročila sama ali jih je policist zasegel pri pregledu), ki so pomembni za presojo zakonitosti in strokovnosti v nadaljnjih postopkih (poročilo o delu, potrdilo o zasegu predmetov, obdolžilni predlog idr.). Pri pregledih dokumentacije o posameznih postopkih uporabe novega pooblastila je bilo razvidno, da so policisti uporabo pooblastila skopo in brez opisa zabeležili v poročilo o opravljenem delu, kar je v nasprotju z 11. členom Pravilnika o policijskih pooblastilih. Starešine in posamezni policisti, s katerimi so bili opravljeni pogovori v zvezi s poznavanjem in izvajanjem novega pooblastila so bili zato posebej opozorjeni, da mora biti uporaba pooblastila ustrezno dokumentirana (v pozitivnih in negativnih primerih izvedbe). Starešinam PP, pri katerih je bilo ugotovljeno pomanjkljivo dokumentiranje uporabe pooblastila, je bilo naročeno, da pomanjkljivo evidentiranje že opravljenih postopkov ustrezno dopolnijo na ustrezne načine (z uradnim zaznamkom).
- V aplikacijo »zbirnik - pregled osebe po ZPol« je potrebno vnašati le primere, ki imajo podlago v poročilu o opravljenem delu oziroma uradnemu zaznamku o uporabi pooblastila. Pri pregledih dokumentacije, ki je bila uporabljena kot podlaga za vnose v zbirnik, je bilo ugotovljeno, da so v nekaterih enotah v zbirnik opravljali vnose varnostnih pregledov oseb, ki so jih policisti evidentirali na obrazcu POL-85 (ID kartonček), kar je bilo napačno, zato so bili zagotovljeni izbrisi vnosov takšnih napačnih vnosov.
- Pri nekaterih enotah je bilo ugotovljeno, da je bila v zbirniku napačno izpolnjena rubrika »ZPol da/ne« na način, da je bil vnos opravljen z »da«, pri pregledu dokumentacije pa je bilo razvidno, da predmet ni bil zasežen na podlagi Zakona o policiji. Posebej je potrebno ponovno opozoriti, da se izpolni rubrika »ZPol - da« le v tistih primerih, ko je bila pravna podlaga za zaseg predmeta v Zakonu o policiji (v praksi ti primeri niso pogosti). Stanje vnosov je potrebno spremljati in jih ob ugotovitvah napak ustrezno ažurirati.
- Vodstva PP so policiste seznanila s spremembo ZPol in uveljavitvijo novega pooblastila ter jim na ustrezne načine zagotovila dostopnost do vseh posredovanih dokumentov (usmeritev in pojasnil) na to temo. Izboljšati je

potrebno vlogo nujenja strokovne pomoči policistom s poudarkom na spremljanju izvedbe in dokumentiranja pooblastila. V primerih pomanjkljivih opisov ali neustreznih postopkov kot tudi v primerih uspešnih in kvalitetno izvedenih postopkov je potrebno primere obravnavati na napotitvah in sprejemih iz službe ter ob drugih primernih priložnostih za strokovno razpravo.

- Potrebno je zagotavljati, da bodo vsi policisti natančno poznali novo pooblastilo in da ga bodo izvajali zakonito in strokovno. Primere, ko predmeti niso bili najdeni in zaseženi, je potrebno natančno spremljati z vidika zakonitosti in strokovnosti, posameznim policistom in policistkam pa nuditi ustrezno strokovno pomoč. Pri nujenju strokovne pomoči sta inšpektorja OSPN SUP PU Ljubljana s področja izvajanja in poznavanja novega pooblastila na različnih PP opravila pogovore s 26 naključno izbranimi policisti in policistkami, ki so z izjemo 2 policistov dobro poznali zakonske razloge za uporabo novega pooblastila in ga ustrezno razlikujejo od pooblastila varnostni pregled.

8 ZAKLJUČEK

Za diplomsko nalogo s področja Zakona o policiji sem se odločil zato, ker je omenjeni zakon temelj za delo vseh policistov. V skladu s 3. členom Zakona o policiji (Uradno prečiščeno besedilo ZPol-UPB7, Uradni list RS 66/09 str. 9317) policija opravlja naslednje naloge:

- varuje življenje, osebno varnost in premoženje ljudi;
- preprečuje, odkriva in preiskuje kazniva dejanja in prekrške, odkriva in prijema storilce kaznivih dejanj in prekrškov, druge iskane osebe ter jih izroča pristojnim organom; zbira dokaze in raziskuje okoliščine, ki so pomembne za ugotovitev premoženjske koristi, ki izvira iz kaznivih dejanj in prekrškov;
- vzdržuje javni red;
- nadzoruje in ureja promet na javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki so dane v uporabo za javni promet;
- varuje državno mejo in opravlja mejno kontrolo;
- opravlja naloge, določene v predpisih o tujcih;
- varuje določene osebe, organe, objekte in okoliše;
- varuje določena delovna mesta in tajnost podatkov državnih organov, če z zakonom ni drugače določeno;
- izvaja naloge, določene v tem in drugih zakonih in podzakonskih predpisih.

Zakon o policiji se je skozi čas spreminjal. Prvi Zakon o policiji je bil sprejet leta 1998 (Zpol, Uradni list RS 49/98 str. 3465). Leta 2001 je bil sprejet Zakon o dopolnitvah Zakona o policiji (Zpol-A, Uradni list RS 93/2001 str. 9041). Bistvo spremembe je, da do sprejema zakona, ki bo urejal parlamentarni nadzor nad delom nosilcev obveščevalno-varnostne dejavnosti, mora minister za notranje zadeve omogočiti delovnemu telesu državnega zbora, pristojnemu za nadzor nad delom varnostnih in obveščevalnih služb, stalen nadzor nad zakonitostjo dejavnosti policije pri izvajanju pooblastil.

Leta 2003 je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji (Zpol-B, Uradni list RS 79/2003 str. 11741). Bistvenega pomena sta dodana 39.a in 39.b člena, ki določata, da če je podan utemeljen sum, da je oseba storila prekršek z elementi nasilja ali je bila zalotena pri takem prekršku in obstajajo razlogi za sum, da bo ogrozila življenje, osebno varnost ali svobodo osebe, s katero je ali je bila v bližnjem razmerju v smislu določb 230. člena Kazenskega zakonika, vključno z izvenzakonskim partnerjem, kar policisti ugotovijo zlasti na podlagi dotedanjega grdega ravnanja kršitelja, iz okoliščin, ki jih policisti neposredno zaznajo ob prihodu na kraj dogodka, zbranih obvestil od žrtev ali prič, podatkov centra za socialno delo, smejo policisti odrediti prepoved približevanja določenemu kraju oziroma osebi. S tem so se začeli bistveni premiki pri izboljševanju obravnavanja nasilja v družini, kjer je bilo na podlagi omenjenih členov možno odstraniti kršitelja iz bližine oškodovanca.

Leta 2005 sta bila sprejete dve dopolnitve Zakona o policiji in sicer Zakon o spremembi Zakona o policiji (Zpol-C, Uradni list RS 53/05 str. 5211) in Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji (Zpol-D, Uradni list RS 98/05 str. 10176), kjer pa ni bistvenih sprememb za delo policistov.

Leta 2006 je bil sprejet Zakon o spremembi Zakona o policiji (Zpol-E, Uradni list RS 78/06 str. 8380), kjer prav tako ni bistvenih sprememb za delo policistov.

Leta 2009 je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji (Zpol-G, Uradni list RS 42/09 str. 5890), kjer je bistvena sprememba uvedba člena 38.a, kar je bistvenega pomena za delo policistov. Omenjeni člen določa, da iz razlogov javne varnosti sme policist z namenom zasega predmetov opraviti pregled osebe in stvari, ki jih ima ta pri sebi, če je na podlagi neposredne zaznave policista podana utemeljena verjetnost, da ima oseba pri sebi predmete, ki bi jih bilo v skladu z zakonom treba zaseči.

Omenjeni člen je pomemben, ker smo se policisti v praksi srečevali z problemom, kako ravnati z osebo, za katero so policisti sumili, da ima pri sebi npr. prepovedano drogo, pa jo z veljavno zakonodajo niso mogli odvzeti. Zato so se policisti posluževali pooblastila »varnostni pregled«, ki je namenjen, da pri varnostnem pregledu policist z rokami pretipa oblačila osebe, rokavice, pokrivalo in lase ter pregleda obutev. Če pri tem zazna predmet ali snov, ki bi ju oseba lahko uporabila za napad ali samopoškodovanje, predmet ali snov vzame in pregleda. Policist pregleda tudi druge predmete, ki jih ima oseba pri sebi in bi lahko bilo v njih skrito orožje ali drugi nevarni predmeti.

Bistvo varnostnega pregleda je, da se poiščejo predmeti za napad ali samopoškodovanje, ne pa da se z varnostnim pregledom poišče npr. prepovedana droga.

Vendar pa je v praksi policist zavestno opravil varnostni pregled z namenom, da je pri osebi našel prepovedano drogo, katero je nato na podlagi Potrdila o zasegu predmetov po Zakonu o prekrških zasegel.

Z pooblastilom pregled osebe se uvaja tudi nov dokazni standard utemeljena verjetnost.

V razgovorih s policisti je bilo ugotovljeno, da imajo pri implementaciji navedenega pooblastila v praksi policisti največ težav pri razumevanju pojmov »**neposredna zaznava policista**« in »**utemeljena verjetnost**«.

Zakon določa, da je eden od temeljnih pogojev za izvedbo navedenega pooblastila **neposredna zaznava** policista. Iz tega izhaja, da pooblastila ni mogoče izvesti v primerih, ko policist na posedovanje predmetov, ki bi jih bilo v skladu z zakonom treba zaseči, sklepa zgolj na podlagi prijave, drugače pridobljenih obvestil ali le domneve oziroma policijske intuicije. Neposredna zaznava policista pomeni, da

policist s človeškimi čutili neposredno zazna dejstva in okoliščine (posest predmetov, ravnanje osebe ipd.), ki utemeljujejo verjetnost, da ima oseba pri sebi take predmete.

Na podlagi vonja po prepovedani drogi v vozilu, psihofizičnega stanja osebe in podobnih okoliščin, ki jih je policist sicer neposredno zaznal, lahko sklepa, da je oseba zaužila prepovedano drogo, vendar te okoliščine same po sebi še niso podlaga za obstoj utemeljene verjetnosti (kot dodatnega pogoja za izvedbo pooblastila), da jo ima tudi pri sebi. Navedene okoliščine v povezavi z drugimi dejstvi in okoliščinami, ki jih bo policist neposredno zaznal pa lahko utemeljujejo verjetnost (več kot jih je, večja oziroma bolj utemeljena bo verjetnost), da ima oseba pri sebi predmete, ki bi jih bilo v skladu z zakonom treba zaseči.

Verjetnost pomeni, da je možnost pričakovanja pozitivnega izida večja od negativnega, zato lahko v statističnem smislu govorimo o tem, da obstaja (poenostavljeno) najmanj 51 % možnosti za pozitivni izid. Utemeljena verjetnost pa je pojem, ki pomeni višjo stopnjo verjetnosti in je podoben statističnemu pojmu velika verjetnost ter temelji na določenih dejstvih in konkretnih okoliščinah, ki so preverljive. Utemeljena verjetnost mora biti jasno izražena, nanašati pa se mora na določeno osebo oziroma določen predmet in ne sme temeljiti na splošnih oziroma objektivno nepreverljivih vrednostnih kriterijih.

Pooblastilo pregled osebe in stvari intenzivno posega v človekove pravice in svoboščine, zakonita in strokovna izvedba tega pooblastila pa sta ključni za nadaljnje uspešno procesuiranje kaznivih ravnanj.

LITERATURA

- Gorkič, P. Pregled, preiskava in garantna funkcija sodišč. Pravna praksa let. 25, št. 28, str. 13-15, let. 25, št. 29/30, str. 20-22, 2006.
- Horvat, Š. Zakon o kazenskem postopku (ZKP) s komentarjem. GV Založba, Ljubljana, 2004.
- Jarc, S. Varnostni pregled, Pravna praksa, 6/2004, str 11-14, 2004.
- Žaberl, M. Osebna preiskava in pregled osebe z vidika spola preiskovalca in preiskovanca. Varstvoslovje, let. 2 št. 4, str. 385-388, 2000.
- Žaberl, M. Temelji policijskih pooblastil. Visoka policijsko varnostna šola, Ljubljana, 2006.

VIRI

- Zakon o policiji – ZPol, Uradni list RS, št. 49/98,
- Zakon o policiji – popravek – ZPol, Uradni list RS, št. 66/98,
- Zakon o dopolnitvi Zakona o policiji – ZPol-A, Uradni list RS, št. 93/01,
- Zakon o državni upravi – ZDU-1, Uradni list RS, št. 52/02,
- Zakon o javnih uslužbencih – ZJU, Uradni list RS, št. 56/02,
- Zakon o parlamentarnem nadzoru obveščevalnih in varnostnih služb – ZPNOVS, Uradni list RS, št. 26/03,
- Odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije o razveljavitvi prvega, drugega in tretjega odstavka 49. člena Zakona o policiji, ki začne učinkovati po enem letu od objave v Uradnem listu, št. U-I-272/98, Uradni list RS, št. 48/03,
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji – ZPol-B, Uradni list RS, št. 79/03,
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku – ZKP-F, Uradni list RS, št. 43/04,
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji – ZPol-C, Uradni list RS, št. 50/04,
- Zakon o dohodnini – ZDoh-1, Uradni list RS, št. 54/04,
- Zakon o spremembi Zakona o policiji – ZPol-D, Uradni list RS, št. 53/05,
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji – ZPol-E, Uradni list RS, št. 98/05,
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o javnih uslužbencih – ZJU-B, Uradni list RS, št. 113/05,
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji – ZPol-F, Uradni list RS, št. 78/06,
- Zakon o verski svobodi – ZVS, Uradni list RS, št. 14/07,
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o policiji – ZPol-G, Uradni list RS, št. 42/09.

VIRI Z INTERNETA

- Sodba višjega sodišča v Ljubljani št. I Kpd 680/2004 z dne 22. 2. 2005.
URL=http://www.sodisce.si/znanje/sodna_praksa/visja_sodisca/35103/.
25.10.2009
- Policija. URL=<http://www.policija.si/index.php/o-policiji/naloge-in-cilji>. 25. 10. 2009

IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA

Damijan Judež izjavljam, da je diplomsko delo z naslovom Zakon o policiji – nekoč in danes, moja avtorska stvaritev. Strinjam se z objavo diplomskega dela na internetu.

Diplomsko delo je lektorirala mag. Maruša Grošelj.